

33.71

พ.ศ. ๒๕๓๙

๖.๖

ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดอุทัยธานี ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม

ปริญญานิพนธ์

ของ

นภาพล คารมปราชญ์

29 ต.ค. 2539

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มีนาคม 2539

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

B. 18475

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญาโทฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม
.....ประธาน

(รศ.ทวีบูรณ์ หอมเย็น)
.....กรรมการ
(อ.สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์)

คณะกรรมการสอบ
.....ประธาน

(รศ.ทวีบูรณ์ หอมเย็น)
.....กรรมการ
(อ.สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์)
.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผศ.สมหมาย รอดโพธิ์ทอง)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญาโทฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษามหาหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 8 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2539

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้เพราะความกรุณาจาก รศ.ทวีบุรณ์ หอมเย็น ประธานกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ อาจารย์สุพิพรรณ พัฒนพาณิชย์ กรรมการควบคุมทำปริญญานิพนธ์ และผศ.สมหมาย รอดโพธิ์ทอง อาจารย์ที่ปรึกษาได้กรุณาได้รับเป็นกรรมการสอบปากเปล่า ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านที่ได้ช่วยเหลือ แนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.ประแสง มงคลศิริ ภาควิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นายเกษม สุตตสันต์ ศึกษาานิเทศก์ สปจ. อุทัยธานี และนายศัลป์ชัย เทศนา ศึกษาานิเทศก์ สปจ.อุทัยธานี ที่ให้คำปรึกษาและให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือ

ขอขอบพระคุณ นายสายัณห์ แก้วกลสิกรรม ผอ.ปจ.อุทัยธานี นายไพศาล กุศลวัฒนะ ศึกษาานิเทศก์ สปจ.อุทัยธานี หัวหน้าการประณศึกษาอำเภอ และศึกษาานิเทศก์อำเภอทุกอำเภอที่กรุณาในการสนับสนุน และช่วยเหลือในการแจกและรวบรวมแบบสอบถาม ประโยชน์และคุณค่า หากจะเกิดจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้กับนักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทุกท่าน โดยเฉพาะมูลนิธิป้องกันคว้นพิษและพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ชมรมพิทักษ์สิ่งแวดล้อม อุทัยธานี กลุ่มพิทักษ์สิ่งแวดล้อมพยุหะคีรี ตลอดจนเจ้าหน้าที่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งทุกท่าน

นาพล คารมปราชญ์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
	ความหมายของสิ่งแวดล้อม	8
	ระบบนิเวศ	10
	ทรัพยากรธรรมชาติ	13
	สาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย	15
	สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของจังหวัดอุทัยธานี	20
	การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	22
	สิ่งแวดล้อมศึกษา	24
	บทบาทของผู้บริหารและครูต่อสิ่งแวดล้อม	25
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
	สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	27
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	28
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	28
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	28
	ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	29

การเก็บรวบรวมข้อมูล	30
การจัดกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	30
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	32
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	33
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	33
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	33
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	50
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	50
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	50
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	51
การวิเคราะห์ข้อมูล	51
สรุปผลวิจัย	51
อภิปรายผล	55
ข้อเสนอแนะ	57
บรรณานุกรม	59
ภาคผนวก	64
ประวัติย่อของผู้วิจัย	80

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	34
2	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหาร ที่มีต่อสิ่งแวดลอม โดยรวมทุกด้าน	35
3	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหาร ที่มีต่อสิ่งแวดลอม ด้านระบบนิเวศ จำแนกเป็นรายข้อ	36
4	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหาร ที่มีต่อสิ่งแวดลอม ด้านทรัพยากรธรรมชาติ จำแนกเป็นรายข้อ	37
5	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหาร ที่มีต่อสิ่งแวดลอม ด้านสถานการณ์สิ่งแวดลอมของประเทศไทย จำแนกเป็นรายข้อ	38
6	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหาร ที่มีต่อสิ่งแวดลอม ด้านสถานการณ์สิ่งแวดลอมของจังหวัดอุทัยธานี จำแนกเป็นรายข้อ	39
7	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหาร ที่มีต่อสิ่งแวดลอมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดลอม จำแนกเป็นรายข้อ	40
8	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของครูที่มีต่อ สิ่งแวดลอม โดยรวมทุกด้าน	42
9	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของครูที่มีต่อ สิ่งแวดลอมด้านระบบนิเวศ จำแนกเป็นรายข้อ	43
10	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของครูที่มีต่อ สิ่งแวดลอมด้านทรัพยากรธรรมชาติ จำแนกเป็นรายข้อ	44
11	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของครูที่มีต่อ สิ่งแวดลอมด้านสถานการณ์สิ่งแวดลอมของประเทศไทย จำแนกเป็นรายข้อ ...	45

12	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของครูที่มีต่อ สิ่งแวดล้อมด้านสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของจังหวัดอุทัยธานี จำแนกเป็นรายข้อ	46
13	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของครูที่มีต่อ สิ่งแวดล้อมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกเป็นรายข้อ	47
14	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเปรียบเทียบความคิดเห็น ของผู้บริหารและครูที่มีต่อสิ่งแวดล้อมแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้าน	49

ภูมิหลัง

ประเทศไทยกำลังอยู่ในช่วงของการพัฒนาที่รวดเร็ว ไปอย่างรวดเร็ว เป็นระยะของการเปลี่ยนแปลงจากประเทศเกษตรกรรมไปสู่ประเทศอุตสาหกรรม ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 1 ถึงฉบับที่ 4 ล้วนมุ่งเน้นไปในทางที่จะทำให้เกิดผลผลิตสูงสุด สืบกว่าปีนับจาก พ.ศ. 2503 เป็นต้นมา เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย (เกษม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. 2532 : 4) เพราะการเร่งพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ประเทศก้าวรุดไปข้างหน้าเป็นการพัฒนาโดยอาศัยทรัพยากรธรรมชาติเป็นพื้นฐาน โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับเพียงด้านเดียวนั้น ได้ทำให้สภาพแวดล้อมของชาติตกอยู่ในสภาพเสื่อมโทรมอย่างเห็นได้ชัด ปัญหามลพิษก็ทวีความรุนแรงมากขึ้น (เกษม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. 2532 : 1)

ปัญหาสภาพแวดล้อมเป็นผลสืบเนื่องมาจากความเจริญฉลาดของมนุษย์ในด้านการพัฒนาทุกด้านโดยไม่ได้หาทางป้องกันทำให้มวลมนุษยชาติต้องได้รับผลตอบแทน คือความทุกข์ยากลำบากในด้านสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ สาเหตุกว้าง ๆ ของปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การเพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็วของประชากรมนุษย์ การขยายตัวของเมือง และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการเพิ่มผลผลิตทั้งด้านเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติขึ้น

ประเทศไทยก็เช่นเดียวกับประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายที่ต้องเผชิญกับปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันเป็นผลจากการเร่งรัดพัฒนาประเทศ หลังจากการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาได้ 3 ฉบับในช่วงปี 2504 - พ.ศ. 2519 ประเทศไทยเริ่มประสบกับปัญหาสิ่งแวดล้อม อันเป็นผลมาจากการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ กล่าวคือ การพัฒนาเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ด้วยการขยายพื้นที่การเพาะปลูก การใช้ปุ๋ย และยาปราบศัตรูพืช เป็นเหตุให้เกิดการบุกรุกทำลายป่าต้นน้ำลำธาร ปัญหาดินเสื่อมคุณภาพ ปัญหาสารเคมีจากปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืชปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม การพัฒนาทางอุตสาหกรรม และการคมนาคม ทำให้เกิดปัญหาอากาศเป็นพิษจากเขม่าและก๊าซเสียจากโรงงาน และ

ยานพาหนะ นอกจากนี้โรงงานอุตสาหกรรมและบ้านเรือนที่เพิ่มขึ้นตามความเจริญของบ้านเมืองยังทำให้แม่น้ำสำคัญ ๆ เน่าเสีย จนไม่อาจใช้ในการบริโภค และอุปโภคได้และยังเป็นอันตรายต่อการดำรงชีวิตของสัตว์น้ำอีกด้วย (จิราภรณ์ จันทรสุทัศน์. 2529 : 12)

สำหรับจังหวัดอุทัยธานี มีพื้นที่ประมาณ 6,824,659 ตารางกิโลเมตร มีประชากรเมื่อสิ้นปี 2537 รวมทั้งสิ้น 322,962 คน อัตราความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่เฉลี่ย 47 คนต่อตารางกิโลเมตร อาเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด ได้แก่ อาเภอเมืองเฉลี่ยประมาณ 215 คนต่อตารางกิโลเมตร และอาเภอบ้านไร่มีจำนวนประชากรน้อยที่สุดเฉลี่ยเพียง 19 คนต่อตารางกิโลเมตร (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอุทัยธานี. 2537 : 11 - 12)

นอกจากนี้จังหวัดอุทัยธานีเป็นที่ตั้งของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง มีเนื้อที่รวมทั้งสิ้น 1,773,587 ไร่ ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนให้เป็นมรดกโลก เมื่อเดือนธันวาคม 2534 โดยคณะกรรมการมรดกโลกแห่งสหประชาชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งเป็นป่าที่ยังคงความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ รวมเอาความหลากหลายของสภาพป่า เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่านานาชนิด เช่น ช้างป่า กระทิง วัวแดง สมเสร็จ เลียงผา เสือโคร่ง เสือดาว เป็นต้น

ปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของจังหวัดอุทัยธานีที่สำคัญ ได้แก่ การบุกรุกเข้าไปลักลอบตัดไม้ล่าสัตว์ และแผ้วถางป่าทั้งภายใน และบริเวณติดชายแดนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง ทำให้พื้นที่ป่าสมบูรณ์ของจังหวัดเหลือเพียง 1,680,625 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 40 ของพื้นที่ป่าทั้งหมดของจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งมีอยู่ 2,828,185 ไร่ (จังหวัดอุทัยธานี. 2537 : 3) นอกจากนี้ยังพบว่า ราษฎรที่ตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ติดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง ซึ่งมีทำเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก เมื่อเสร็จสิ้นการเก็บเกี่ยวมักจะทำการเผาไร่อันเป็นสาเหตุให้ไฟไหม้ลามไปถึงป่าในพื้นที่ป่าของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง โดยเมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2537 ไฟไหม้ป่าในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง อาเภอลานสัก ทำให้บรรยากาศทั้งไปในเขตป่าห้วยขาแข้งมีไฟป่าลุกลามไม่หยุดสภาพอากาศร้อนระอุไปทั่ว ทำให้มีพื้นที่ป่าไม่เสียหายประมาณ 1.5 แสนไร่ (มติชน. 2537 : 13)

นอกจากนี้ยังพบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ได้แก่ คุณภาพของแม่น้ำสะแกกรัง แม่น้ำสายหลักของจังหวัดอุทัยธานี จากการสำรวจของกองอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข สรุปว่า คุณภาพแม่น้ำสะแกกรังส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ประมาณที่ 5 คือ

ไม่เหมาะที่จะนำมาใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคคิดเป็นร้อยละ 75 ของจำนวนสถานที่ที่ทำการตรวจวัดทั้งหมด 4 สถานที่ (กรมอนามัย. 2535 : 51)

ด้วยเหตุนี้ การแก้ไขปัญหาล้างแวล้อม จึงมีความจำเป็นอย่างรีบด่วน นอกจากมาตรการการใช้เทคโนโลยีจัดการให้กิจกรรมการทำลายล้างสิ่งแวดล้อมของมนุษย์น้อยลงแล้ว การศึกษาก็เป็นอีกทางหนึ่งที่ยอมรับว่ามีบทบาท ดังที่ อรพรรณ ศิริรัตน์พิริยะ และคนอื่น ๆ (2536 : 206) กล่าวไว้ว่า มาตรการในการที่จะปรับเปลี่ยนหรือพัฒนาเจตคติ และพฤติกรรมต่อสิ่งแวดล้อมของประชาชนนั้นมีหลากหลาย การให้การศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และปัญหาที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมก็เป็นมาตรฐานที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง เพราะการศึกษานั้นได้มีบทบาทสำคัญในสังคมเสมอมา ในฐานะเป็นกระบวนการที่ได้ช่วยเผยแพร่ความรู้ ผักผ่อนทักษะที่สำคัญและจำเป็น และพัฒนาเจตคติอันเหมาะสมแก่ประชาชนด้วย เหตุนี้จึงได้เกิดความสนใจร่วมกันในระดับโลก ที่จะนำการศึกษาที่เน้นสิ่งแวดล้อมศึกษา เข้ามาในระบบการศึกษาที่มีอยู่แล้ว เพื่อเตรียมหรือพัฒนาประชาชน ให้เป็นพลเมืองที่เป็นการแก้ไขปัญหาวิกฤตของสิ่งแวดล้อมที่ประสบอยู่พร้อมกับปกป้องรักษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เอกวิทย์ ณ กลาง (2537 : 21) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า ระบบการศึกษาสำคัญมากที่จะปลูกฝังใฝ่ฝันให้คนมาในแนวทางที่ถูกต้องขึ้น เพื่อถนอมสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน ถนอมวัฒนธรรมที่มีอยู่ ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสมัยแล้วให้เรดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณธรรมและเป็นสุขได้ ไม่มีทางอื่น ต้องพึ่งการศึกษาอยู่ดี เพราะจะว่าไปแล้ว การกิจทั้งหมดคนไทยที่ร่วมกันทำอยู่ในขณะนี้พูดไปก็สำคัญทั้งนั้น เศรษฐกิจก็สำคัญ การเมืองก็สำคัญ การทูตก็สำคัญ แต่การศึกษาสำคัญที่สุด

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาให้คนส่วนใหญ่ของประเทศ และเห็นความสำคัญของปัญหาล้างแวล้อม จึงได้มอบหมายให้กรมวิชาการจัดทำแผนแม่บทโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาขึ้น และได้ประกาศใช้เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534

โดยดำเนินการในช่วงระยะเวลา พ.ศ. 2534 - 2539 (กรมวิชาการ. 2534 : 24) ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดทิศทางไว้ว่าจะต้องพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมศึกษาโดยเฉพาะผู้บริหารการศึกษา ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ร่วมมือจัดสิ่งแวดล้อมศึกษา และร่วมมือกันดำเนินการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา (กรมวิชาการ. 2534 : 23)

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีบุคลากรในสังกัดกระจายครอบคลุมพื้นที่ของประเทศอยู่เป็นจำนวนมาก

จะเป็นพื้นฐานนโยบายและแผนแม่บทโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งมุ่งพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียนและครู โดยสั่งการให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทุกจังหวัด เน้นย้ำกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและได้จัดทำโครงการพัฒนาการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยมีเป้าหมายให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งได้แก่ศึกษานิเทศก์ระดับจังหวัดและอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน และครู มีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม และในการนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติยังได้จัดทำเอกสารแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมขึ้นเพื่อให้หน่วยงานทุกระดับใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานีเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จึงได้เริ่มจัดให้มีการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติแต่จะบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งทั้งนี้เพราะผลจากการศึกษาจะเป็นเช่นใดย่อมขึ้นอยู่กับความดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจึงเป็นบุคคลสำคัญ และมีบทบาทให้การกำหนดนโยบายที่กำหนดไว้ไปปฏิบัติ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา (กัญญา สาธิต. 2526 : 365) ส่วนครูก็มีบทบาทสำคัญเช่นเดียวกัน เพราะเป็นผู้ให้ความรู้ไปถ่ายทอดแก่ผู้เรียนโดยตรง ฉะนั้นการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจและความร่วมมือของผู้บริหารและครู

ผู้วิจัย ในฐานะที่เป็นศึกษานิเทศก์ ปฏิบัติหน้าที่เป็นนักวิชาการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี ได้เล็งเห็นว่าผู้บริหารและครูมีบทบาทสำคัญต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมดังกล่าว จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่มีต่อสภาวะแวดล้อมว่ามีความคิดเห็นอย่างไร เพื่อหาแนวทางส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจ ที่ถูกต้อง จะได้สามารถดำเนินการอบรมสั่งสอนนักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจต่อสิ่งแวดล้อม อันเป็นปัญหาที่สำคัญของชาติที่ถูกต้องอย่างรีบด่วนต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็น ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุทัยธานี ที่มีต่อสิ่งแวดลอม
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็น ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุทัยธานี ที่มีต่อสิ่งแวดลอม
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น ของผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี ที่มีต่อสิ่งแวดลอม

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ทราบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานีที่มีต่อสิ่งแวดลอม ซึ่งจะนำไปใช้เป็นข้อมูล ในการนิเทศการศึกษาแก่ผู้บริหารและครูให้มีความรู้ และมีทัศนคติที่ถูกต้องในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนสิ่งแวดลอมให้บรรลุวัตถุประสงค์ มีประสิทธิภาพ และจะเป็นข้อมูลแก่ หน่วยงานอื่น สำหรับนำไปใช้ในการส่งเสริมกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติต่อไป

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาในหัวข้อต่อไปนี้

1. ขอบเขตของเนื้อเรื่อง

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานีที่มีต่อสิ่งแวดลอม 5 ด้าน คือ

1. ระบบนิเวศ
2. ทรัพยากรธรรมชาติ
3. สถานการณ์สิ่งแวดลอมของประเทศไทย
4. สถานการณ์สิ่งแวดลอมของจังหวัดอุทัยธานี
5. การอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดลอม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี ปีการศึกษา 2538

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี ปีการศึกษา 2538 จำนวน 626 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร
205 คน ครู 421 คน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จึงเป็นผู้บริหาร
และครู

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมใน 5 ด้าน คือ

3.2.1 ระบบนิเวศ

3.2.2 ทรัพยากรธรรมชาติ

3.2.3 สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

3.2.4 สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของจังหวัดอุทัยธานี

3.2.5 การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ที่อยู่รอบตัวเรามาความสัมพันธ์
ซึ่งกันและกัน ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาสิ่งแวดล้อม 5 ด้าน คือ

1.1 ระบบนิเวศ หมายถึง โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ
กับบริเวณแวดล้อมที่มีสิ่งมีชีวิตดำรงอยู่และมีกลไกทางธรรมชาติที่จะปรับสภาวะตัวเองให้
ดำรงอยู่อย่างสมบูรณ์ ทำหน้าที่ทั้งผู้ผลิต ผู้บริโภค และผู้ย่อยสลาย

1.2 ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง น้ำ อากาศ ดิน ป่าไม้ สัตว์ป่า มนุษย์
แร่ และสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติเป็นองค์ประกอบสำคัญของสภาวะแวดล้อมที่มีอิทธิพล
ต่อการดำรงอยู่ของมนุษย์

1.3 สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทย หมายถึง สภาพสูญเสียทรัพยากร
ธรรมชาติ การเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม โดยการกระทำของมนุษย์และเกิดผลกระทบต่อ
สภาวะแวดล้อมของประเทศไทย

1.4 สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของจังหวัดอุทัยธานี หมายถึง สภาพการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ การเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมโดยการกระทำของมนุษย์และเกิดผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมที่เกิดขึ้นในจังหวัดอุทัยธานี

1.5 การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การดำรงรักษาการใช้หรือการบริโภคทรัพยากรอย่างเหมาะสมทั้งนี้ เพื่อคงสภาพสมดุลด้านสิ่งแวดล้อม

2. ผู้บริหาร หมายถึง ข้าราชการครู ผู้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน รวมทั้งผู้รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี ปีการศึกษา 2538

3. ครู หมายถึง บุคคลที่ได้รับการมอบหมายให้สอนกลุ่มส่งเสริมประสบการณ์ชีวิตในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี ปีการศึกษา 2538

4. ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานีที่มีต่อสิ่งแวดล้อมใน 5 ด้าน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม และสิ่งแวดล้อมศึกษา
 - 1.1 ความหมายของสิ่งแวดล้อม
 - 1.2 ระบบนิเวศ
 - 1.3 ทรัพยากรธรรมชาติ
 - 1.4 สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทย
 - 1.5 สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของจังหวัดปทุมธานี
 - 1.6 การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
 - 1.7 สิ่งแวดล้อมศึกษา
 - 1.8 บทบาทของผู้บริหาร และครูต่อสิ่งแวดล้อม
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม และสิ่งแวดล้อมศึกษา

ความหมายของสิ่งแวดล้อม

ปราณี รอดโพธิ์ทอง (2535 : 9 - 35) ได้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมไว้ว่า หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเราอาจเป็นสิ่งที่มีชีวิต ไม่มีชีวิต เกิดขึ้นโดยธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (Natural Environment) หรือ สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า ดิน อากาศ มนุษย์ แร่ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ
 - 1.1 สิ่งแวดล้อมที่มีชีวิต (Biotic Environment) อันได้แก่ พืช สัตว์

มนุษย์

1.2 สิ่งแวดล้อมที่ไม่มีชีวิต (Abiotic Environment) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ไม่มีชีวิต ทั้งที่มองเห็นได้ และไม่สามารถมองเห็นได้ เช่น ลมฟ้าอากาศ ดิน ภูมิประเทศ ฯลฯ

2. สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man - Made Environment) เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ แบ่งย่อยออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่

2.1 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) เป็นสิ่งแวดล้อมที่เป็นวัตถุมีลักษณะทางกายภาพมองเห็นได้ชัดเจน เช่น บ้าน ถนน เสื้อผ้า ฯลฯ

2.2 สิ่งแวดล้อมทางสังคม (Social Environment) เป็นสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นแต่ไม่ใช่วัตถุ ไม่สามารถมองเห็นได้เป็นพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น วัฒนธรรม ประเพณี การเมือง กฎหมาย ฯลฯ

วินัย วีระพัฒนานนท์ และบานชื่น สีสันผ่อง (2537 : 163) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึงสิ่งที่อยู่โดยรอบสิ่งมีชีวิตโดยเฉพาะมนุษย์รวมทั้งสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และทางสังคมซึ่งเป็นปัจจัยในการดำรงชีวิตของมนุษย์ และเป็นปัจจัยในการกำหนดวิถีการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (2538 : 122) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สิ่งแวดล้อมหมายถึงสภาพแวดล้อมโดยรอบ รวมทั้งธรรมชาติที่มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง และฟื้นฟู คืนสู่สภาพเดิมได้โดยระบบของตัวเอง

องค์การเพื่อการศึกษาและวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO - 1990 : 14) ได้ให้ความหมายในทางเองเดียวกันว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง ระบบของธรรมชาติที่ต้องพึ่งพาอาศัยกันและกัน โดยองค์รวมแล้วยังเกี่ยวพันกับองค์ประกอบทางกายภาพอื่น ๆ อีกด้วย

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า สิ่งแวดล้อมหมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา รวมทั้งสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต และโดยระบบทางธรรมชาติต่างพึ่งพาซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์

ระบบนิเวศ

ได้มีผู้ให้ความหมาย และทัศนะของระบบนิเวศไว้ดังนี้

การส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม
(2535 : 13 - 18) ได้กล่าวถึง นิเวศวิทยา และสภาวะของระบบนิเวศ ไว้ดังนี้

1. ความหมายของนิเวศวิทยา

คำว่า Ecology ได้รากศัพท์มาจากภาษากรีก คือ Oikos หมายความว่า "บ้าน" หรือ "ที่อยู่อาศัย" และ Ology หมายถึง "การศึกษา" Ecology หรือนิเวศวิทยา จึงเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งว่าด้วยการศึกษาลำดับมีชีวิตในแหล่งอาศัย และกินความกว้างไปถึงการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อมที่สิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่

ระบบนิเวศ (Ecosystem) เป็นโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ กับบริเวณแวดล้อมที่สิ่งมีชีวิตเหล่านั้นดำรงชีวิตอยู่

ระบบนิเวศนั้นเป็นแนวคิด (Concept) ที่นักนิเวศวิทยาได้นำมาใช้ในการมองโลก และส่วนย่อย ๆ ของโลก เพื่อที่จะได้เข้าใจความเป็นไปบนโลกนี้ได้ดีขึ้น

ระบบนิเวศอาจมีขนาดใหญ่ระดับโลก คือ ชีวาลัย (Biosphere) ซึ่งเป็นบริเวณที่ห่อหุ้มโลกอยู่ และสามารถมีขอบเขตต่าง ๆ ของชีวิตเกิดขึ้นได้หรืออาจมีขนาดเล็กเท่าบ่อน้ำแห่งหนึ่ง แต่เราสามารถจำแนกระบบนิเวศออกมาเป็น 3 กลุ่ม ได้ดังนี้

1. ระบบนิเวศทางธรรมชาติและกึ่งธรรมชาติ (Natural and Seminal Ecosystems) เป็นระบบที่ต้องพึ่งพลังงานจากดวงอาทิตย์ เพื่อที่จะทำงานได้ ได้แก่

1.1 ระบบนิเวศแหล่งน้ำ (Aquatic Ecosystems)

1.1.1 ระบบนิเวศทางทะเล เช่น มหาสมุทร แนวปะการังทะเล

1.1.2 ระบบนิเวศแหล่งน้ำจืด เช่น แม่น้ำ ทะเลสาบ
อ่างเก็บน้ำ

1.2 ระบบนิเวศบนบก (Terrestrial Ecosystems)

1.2.1 ระบบนิเวศกึ่งบก เช่น ป่าพรุ

1.2.2 ระบบนิเวศบนบกแท้ เช่น ป่าดิบ ทุ่งหญ้า ทะเลทราย

2. ระบบนิเวศเมือง - อุตสาหกรรม (Uroanindustrial Ecosystems) เป็นระบบที่ต้องพึ่งแหล่งพลังงานเพื่อเติม เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง พลังนิวเคลียร์เป็นระบบนิเวศที่มนุษย์สร้างขึ้นใหม่

3. ระบบนิเวศเกษตร (Agricultural Ecoystems) เป็นระบบที่มนุษย์ปรับปรุง เปลี่ยนระบบนิเวศขึ้นมาใหม่

ระบบนิเวศทุก ๆ ระบบมีโครงสร้างที่กำหนดโดยชนิดของสิ่งมีชีวิตเฉพาะที่อยู่ในระบบนั้น ๆ โครงสร้างนี้ประกอบด้วยจำนวนและชนิดของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ เหล่านี้และการกระจายตัวของมัน ถึงแม้ว่าระบบนิเวศของโลกจะมีความหลากหลาย แต่มีโครงสร้างที่คล้ายคลึงกัน คือประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ

1. ส่วนประกอบที่ไม่มีชีวิต (Abiotic Component) แบ่งได้ 3 ประเภท คือ

1.1 อนินทรีย์สาร เช่น คาร์บอน ไนโตรเจน คาร์บอนไดออกไซด์ น้ำ และออกซิเจน เป็นต้น

1.2 อินทรีย์สาร เช่น โปรตีน คาร์บอนไฮเดรต และไขมัน เป็นต้น

1.3 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น แสง อุณหภูมิ ความเป็นกรดเป็นด่าง ความเค็มและความชื้น เป็นต้น

2. ส่วนประกอบที่มีชีวิต (Biotic Component) แบ่งออกได้เป็น

2.1 ผู้ผลิต (Producer) คือ พวกที่สามารถนำเอาพลังงานจากแสงอาทิตย์สังเคราะห์อาหารขึ้นได้เองจากแร่ธาตุและสสารที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ได้แก่ พืชสีเขียว แพลงค์ตอนพืช และแบคทีเรียบางชนิด พวกผู้ผลิตนี้มีความสำคัญมากเพราะเป็นส่วนเริ่มต้น และเชื่อมต่อระหว่างส่วนประกอบที่ไม่มีชีวิตกับส่วนที่มีชีวิตอื่น ๆ ในระบบนิเวศ

2.2 ผู้บริโภค (Consumer) คือ พวกที่ได้รับอาหารจากการกินสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ อีกทางหนึ่ง ได้แก่ พวกสัตว์ต่าง ๆ แบ่งได้เป็น

2.2.1 ผู้บริโภคปฐมภูมิ (Primary Consumer) เป็นสิ่งมีชีวิตที่กินพืชเป็นอาหาร เช่น กระต่าย วัว ควาย และปลาที่กินพืชเล็ก ๆ ฯลฯ

2.2.2 ผู้บริโภคทุติยภูมิ (Secondary Consumer) เป็นสัตว์ที่ได้รับอาหารจากการกินเนื้อสัตว์ที่กินเพื่อเป็นอาหาร เช่น เสือ สุนัขจิ้งจอก ปลาที่กินเนื้อ ฯลฯ

2.2.3 ผู้บริโภคตติยภูมิ (Tertiary Consumes) เป็นพวกกินทั้งสัตว์ กินพืช และสัตว์กินสัตว์ นอกจากนี้ ยังได้แก่สิ่งมีชีวิตที่อยู่ในระดับขั้นการกินสูงสุดซึ่งหมายถึงสัตว์ที่ไม่ถูกกินโดยสัตว์อื่น ๆ ต่อไป เป็นสัตว์ที่อยู่ในอันดับสุดท้ายของการถูกกินเป็นอาหาร เช่น มนุษย์

2.3 ผู้ย่อยสลาย (Decomposer) เป็นพวกไม่สามารถปรุงอาหารได้ แต่จะกินอาหารโดยการผลิตการผลิตเอนไซม์ออกมาย่อยสลายแร่ธาตุต่าง ๆ ในส่วนประกอบของสิ่งมีชีวิตให้เป็นสารโมเลกุลเล็ก แล้วจึงดูดซึมไปใช้เป็นสารอาหารบางส่วน ส่วนที่เหลือปลดปล่อยออกไปสู่ระบบนิเวศ ซึ่งผู้ผลิตจะสามารถเอาไปใช้ต่อไป จึงนับว่าผู้ย่อยสลายเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้สารอาหารสามารถหมุนเวียนเป็นวัฏจักรได้

คุณสมบัติที่สำคัญประการหนึ่งของระบบนิเวศคือ มีกลไกในการปรับสภาวะตัวเอง (Self Regulation) โดยมีรากฐานมาจากความสามารถของสิ่งมีชีวิตแต่ละชนิด ซึ่งเป็นองค์ประกอบของระบบนิเวศนั้น ๆ คือ ผู้ผลิต ผู้บริโภค และผู้ย่อยสลาย ในการทำให้เกิดการหมุนเวียนของธาตุอาหารผ่านสิ่งมีชีวิต ถ้าระบบนิเวศนั้นได้รับพลังงานอย่างพอเพียง และไม่มีอุปสรรคขัดขวางวัฏจักรของธาตุอาหารแล้ว ก็จะทำให้เกิดภาวะสมดุล (Equilibrium) ขึ้นมาในระบบนิเวศนั้น ๆ โดยที่องค์ประกอบและความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิต

วินัย วีระวัฒนานนท์ และบานชื่น สัพันธ์ (2537 : 20 - 21) กล่าวถึงระบบนิเวศไว้ว่า ระบบนิเวศเป็นความสัมพันธ์ และการพึ่งพาอาศัยระหว่างพืช สัตว์ วัตถุธาตุ และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพอื่น ๆ ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ

1. สิ่งไม่มีชีวิต (Nonliving or Abiotic) สิ่งไม่มีชีวิตเป็นส่วนประกอบพื้นฐานของระบบนิเวศ ได้แก่ พลังงานจากดวงอาทิตย์โดยตรง ความร้อน อากาศ และวัตถุธาตุต่าง ๆ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสิ่งมีชีวิต

2. สิ่งมีชีวิต (Living or Biotic) สิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

2.1 ผู้ผลิต (Producer) ผู้ผลิตในระบบนิเวศนี้ คือ พืช ซึ่งใช้แสงแดด และธาตุเคมีต่าง ๆ ไปทำปฏิกิริยากัน ที่เรียกว่า การสังเคราะห์แสง มาสร้างเนื้อเยื่อและส่วนประกอบต่าง ๆ ของพืช

2.2 ผู้บริโภค (Consumers) คือสิ่งมีชีวิตไม่สามารถนำสารเคมี หรือธาตุต่าง ๆ มาผลิตเป็นเนื้อและส่วนประกอบต่าง ๆ ได้เอง

กนกศักดิ์ แก้วเทพ (2535 : 123) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับระบบนิเวศไว้ว่า ระบบนิเวศ (Eco - system) เป็นวิถีคิดแบบองค์รวม (Holistic) จะต้องได้รับการปลูกฝัง โดยผ่านการทำงานของสถาบันสังคมต่าง ๆ เช่น ความรู้พื้นฐานที่ว่า ทรัพยากรที่เรามีจะมีใช้ ได้ตลอดไป ไม่มีวันเสื่อมคลายหากเรารู้จักความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทรัพยากรนั้น ๆ ตลอดจนรู้จักวิธีการอนุรักษ์ อันได้แก่ การใช้ประโยชน์โดยมีหลักการมิใช่การล้างผลาญ

ระพี สาคริก (2536 : 22) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับระบบนิเวศในทางองเดียวกันว่า มนุษย์กับธรรมชาติ จำเป็นต้องพึ่งพากันและกัน การเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ มีกระแสสัมพันธ์กับวิถีชีวิตมนุษย์

ประเวศ วะสี (2538 : 3) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า ธรรมชาติของสรรพสิ่งทั้งหลาย นั้นเชื่อมโยงสัมพันธ์กันทั้งจักรวาล เป็นความเชื่อมโยงแบบเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง (Dynamic Relationship) ไม่มีอะไรดำรงอยู่เอกเทศตายตัว ทั้งหมดดำรงอยู่เป็นระบบ ซึ่งมีผลกระทบถึงกัน วิฤติการณ์ของมนุษย์และธรรมชาติแวดล้อมเกิดจากโลกทัศน์และวิถีคิดที่ผิด อันเป็นมิจาตรรสนะ หรือมิจาทรู้อย่างหนึ่ง การที่จะแก้วิฤติการณ์ของมนุษย์และธรรมชาติได้ ต้องมีการปรับเปลี่ยนโลกทัศน์และวิถีคิดให้ตรงตามความเป็นจริง เห็นโลกตามความเป็นจริง เห็นความเคลื่อนไหวเชื่อมโยงของสรรพสิ่งทั้งหลาย อันมีธรรมชาติเป็นความสมดุล หรือการปรับปรุงไปสู่ดุลยภาพเสมอ

จากความหมาย และทัศนะเกี่ยวกับระบบนิเวศดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า ระบบนิเวศเป็นโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ กับบริเวณแวดล้อมที่สิ่งมีชีวิตเหล่านั้นดำรงอยู่ มีกลไกในการปรับสภาวะตัวเองตามธรรมชาติ ซึ่งนำมาสู่วิถีคิดแบบองค์รวม ที่ทำให้มนุษย์รู้จักความสัมพันธ์ของมนุษย์กับธรรมชาติที่จำเป็นต้องพึ่งพากัน อันจะเป็นพื้นฐานความคิดในการที่จะแก้วิฤติการณ์ของมนุษย์และธรรมชาติได้

ทรัพยากรธรรมชาติ

อุ๋แก้ว ประกอบไวยุทธกิจ บีเวอร์ (2531 : 27 - 28) ได้ให้ความหมายของ ทรัพยากรธรรมชาติไว้ดังนี้ ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในธรรมชาติ และให้ประโยชน์แก่มนุษย์ไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง ทรัพยากรเหล่านี้ ได้แก่ ป่าไม้ ดิน อากาศ

ทุ่งหญ้า แสงอาทิตย์ แร่ธาตุ สัตว์ รวมทั้งมนุษย์ ฯลฯ ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้มีประโยชน์และจำเป็นในการดำรงชีพ เช่น นอกจากจะเป็นที่อยู่อาศัยแล้ว ยังเป็นแหล่งผลิตพืชพรรณ ธัญญาหารและสัตว์ต่าง ๆ ที่เป็นอาหารของมนุษย์ ซึ่งได้แบ่งทรัพยากรธรรมชาติออกเป็น

4 ประเภท คือ

1. ทรัพยากรที่ไม่สิ้นเปลือง (Inexhaustible Resources) หมายถึง ทรัพยากรที่มีใช้ได้อย่างตลอดไป ได้แก่ แสงอาทิตย์ พลังน้ำ พลังลม ทรายที่ขุดยังไม่มีการดับหรือระเบิดของดวงอาทิตย์
2. ทรัพยากรที่สามารถทดแทนได้ (Renewable Resources) ได้แก่ สิ่งมีชีวิตทุกชนิดทั้งพืชและสัตว์รวมทั้งมนุษย์ ถ้าเรารู้จักใช้ทรัพยากรชนิดนี้อย่างเหมาะสม กล่าวคือ รักษาอัตราการใช้ให้พอเหมาะกับการเกิด ก็จะมีทรัพยากรประเภทนี้ให้เราได้ตลอดไป
3. ทรัพยากรที่ไม่สามารถทดแทนได้ (Nonrenewable Resources) เป็นทรัพยากรประเภทที่ใช้แล้วหมดไป ได้แก่ ถ่านหิน น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ สิ่งเหล่านี้เกิดจากซากพืชซากสัตว์ที่ทับถมอยู่ใต้ดินเป็นเวลาหลายล้านปี คาดกันว่ามีทรัพยากรประเภทนี้เหลืออยู่ให้ใช้ต่อไปได้เพียงอีกไม่เกิน 150 ปี
4. ทรัพยากรสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ (Recycleable Resources) เป็นทรัพยากรประเภทที่ใช้แล้วนำผ่านกระบวนการแปรรูปให้กลับสู่สภาพเดิมก่อนนำไปใช้อีก ได้แก่ แร่ธาตุ โลหะทั้งหลาย

นิวัติ เรืองพานิช (2537 : 36) ได้ให้ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติ ไว้ว่า ทรัพยากรธรรมชาติประกอบด้วย ดิน น้ำ ป่าไม้ ทุ่งหญ้า ป่า แร่ธาตุ พลังงาน

เรณู หอมหวล (2537 : 1) ได้ให้ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติ ไว้ว่า ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ ดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า อากาศ แร่ธาตุ พลังงาน และมนุษย์ เป็นต้น

วิชัย เทียนน้อย (2533 : 8 - 9) ได้ให้ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติ ไว้ว่า ทรัพยากรธรรมชาติ คือสรรพสิ่งทั้งหลายที่ใช้ในการดำรงชีพได้ อันได้แก่ ดิน น้ำ ป่าไม้ ทุ่งหญ้า สัตว์ ป่า แร่ธาตุ อากาศ สถานที่นันทนาการ และมนุษยชาติ ทรัพยากรธรรมชาติที่ปรากฏอยู่ตามพื้นผิวของภพนี้ อาจจะจัดเป็นหมวดหมู่ได้ 3 กลุ่ม ใหญ่ ๆ ด้วยกันคือ

(1) ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ไม่หมด (2) ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถบำรุงรักษาให้คงสภาพอยู่ต่อไป หรือนำมาใช้ใหม่ได้ และ (3) ทรัพยากรธรรมชาติสิ้นเปลือง

จากคำกล่าวข้างต้นสามารถกล่าวสรุปได้ว่า ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ประกอบด้วย ดิน น้ำ ป่าไม้ พืชพันธุ์ สัตว์ป่า แร่ธาตุ พลังงาน และคน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงอยู่ของมนุษย์

สถานการณ์สิ่งแวดล้อมในประเทศไทย

สำนักงานนโยบายและแผนและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (2538 - 2) ได้รายงานถึงสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 - 2536 ไว้หลายด้านดังนี้

1. ป่าไม้

กิจกรรมพัฒนาหลายประเภท การอุตสาหกรรม การขยายพื้นที่การเกษตร การสร้างเขื่อน การตัดถนน ทำให้พื้นที่ป่าถูกทำลายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากการสำรวจใน พ.ศ. 2503 พบว่า มีพื้นที่ป่าไม้ปกคลุมถึงร้อยละ 54 ของพื้นที่ประเทศ แต่ในช่วงสามทศวรรษ หลังนี้ พื้นที่ป่าไม้ลดลงอย่างรวดเร็ว กล่าวคือใน พ.ศ. 2521 มีพื้นที่ป่าเหลือเพียงร้อยละ 34.15 ของพื้นที่ประเทศและใน พ.ศ. 2536 พบว่าพื้นที่ป่าลดลงเหลือเพียงร้อยละ 26.02 ของพื้นที่ประเทศ หรือคิดเป็นพื้นที่ประมาณ 83.4 ล้านไร่ ในระหว่าง พ.ศ. 2503 - 2536 นับเป็นช่วงระยะเวลาที่ป่าไม้ถูกบุกรุกแผ้วถางเพื่อเปลี่ยนสภาพเป็นพื้นที่เกษตรและอื่น ๆ รุนแรงที่สุด เฉลี่ยแล้วประมาณ 3.3 ล้านไร่ต่อปี สูญเสียป่าไม้ซึ่งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของ สัตว์ป่า มีส่วนทำให้จำนวนสัตว์ป่าลดลง และเป็นการนำไปสู่การสูญพันธุ์ของสัตว์ต่าง ๆ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดใหญ่บางชนิด เช่น แรด และสมัน ได้ถูกล่าจนสูญพันธุ์ไปจาก ประเทศไทยเมื่อ 30 ปีที่แล้ว ส่วนงูปรีและกระซู่ขณะนี้คาดว่าอาจจะสูญพันธุ์ไปแล้ว และเป็นที่ทราบว่ามีสัตว์ป่าบางชนิดได้สูญพันธุ์ไปแล้ว เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 4 ชนิด และนก 9 ชนิด

นอกจากนี้ยังพบว่า ประเทศไทยมีสัตว์กระดูกสันหลัง 109 ชนิด ได้รับการขึ้นบัญชีว่าใกล้สูญพันธุ์ และมากกว่าครึ่งหนึ่งของชนิดพันธุ์สัตว์เหล่านี้อาศัยอยู่ในป่า มีสัตว์ที่ถูกคุกคาม ใกล้จะสูญพันธุ์เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 79 ชนิด (ประมาณ 1 ใน 3 ของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ทั้งหมดที่มีอยู่ทั้งหมดในประเทศไทย) นก 128 ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน 40 ชนิด และสัตว์

สะเทินน้ำสะเทินบก 26 ชนิด ซึ่งหากปราศจากการป้องกันพื้นที่ป่าที่ยังเหลืออยู่และพื้นที่วิกฤตอื่นอย่างจริงจังแล้ว มีแนวโน้มว่าสิ่งมีชีวิตหลาย ๆ จะสูญพันธุ์ในอนาคตอันใกล้ และใน

พ.ศ. 2536 พบว่าสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมเหลืออยู่เพียง 285 ชนิด นก 923 ชนิด

สัตว์เลื้อยคลาน 313 ชนิด สัตว์สะเทินน้ำ สะเทินบก 106 ชนิด

2. ปริมาณน้ำ

การบุกรุกพื้นที่ป่า ซึ่งส่วนเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ ส่งผลให้พื้นที่ต้นน้ำถูกทำลาย แหล่งกำเนิดน้ำขาดการดูดซับน้ำไว้ในดิน การที่พื้นที่ป่าลดน้อยลง ย่อมส่งผลต่อความชื้นในบรรยากาศซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ปริมาณน้ำฝนเปลี่ยนแปลงไป

จากสถิติปริมาณน้ำฝนใน พ.ศ. 2535 และ 2536 พบว่า ปริมาณฝนในภาคเหนือและภาคกลาง ซึ่งเป็นบริเวณต้นน้ำลำธารสำคัญของเขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์มีน้อยกว่าเกณฑ์เฉลี่ยประมาณร้อยละ 15 และ 21 ตามลำดับ ปริมาณฝนลดน้อยลงทำให้ปริมาณน้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำต่าง ๆ รวมทั้งเขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์ลดลงด้วยจนเกิดภาวะวิกฤตการณ์ขาดแคลนน้ำ

ในปี พ.ศ. 2535 กรมชลประทานได้รายงานว่ สภาพน้ำโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยามีปริมาณที่ผันแปรและลดน้อยลงตามลำดับกล่าวคือ ปริมาณน้ำที่ไหลลงอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพลและอ่างเก็บน้ำเขื่อนสิริกิติ์เฉลี่ยในรอบ 20 ปี (พ.ศ. 2515 - 2534) 10 ปี (พ.ศ. 2525 - 2534) และ 5 ปี (พ.ศ. 2530 - 2534) ลดลงจากประมาณ 10,360 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ซึ่งแตกต่างกันมากกับปริมาณน้ำที่มีอยู่ จึงทำให้เกิดภาวะขาดแคลนน้ำอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

และจากการรายงานของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ใน พ.ศ. 2535 พบว่าปริมาณน้ำในเขื่อนภูมิพล มีเพียง 5,776 ล้านลูกบาศก์เมตร แต่สามารถนำมาใช้งานได้เพียง 1,976 ล้านลูกบาศก์เมตร สำหรับเขื่อนสิริกิติ์มีน้ำประมาณ 4,596 ล้านลูกบาศก์เมตร และนำไปใช้งานได้เพียง 1,746 ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งจะเห็นได้ว่าปริมาณน้ำรวมทั้งสองเขื่อนนี้มีประมาณ 3,722 ลูกบาศก์เมตรเท่านั้น เช่นเดียวกันกรมชลประทานได้รายงานว่ามีปริมาณฝนที่ตกในช่วงฤดูแล้ว ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2534 - พฤษภาคม 2535 ในเขตลุ่มน้ำเจ้าพระยาน้อยกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของฝนที่ตกช่วงเดียวกันนี้ใน พ.ศ. 2534 ถึงประมาณร้อยละ 50 จากข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ทำให้ปริมาณน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคและเกษตรกรรม

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทานาลดน้อยลงมาก และยังส่งผลกระทบต่อการทำงานปี ซึ่งจะต้องเลื่อนออกไปจากเดิม 1 - 2 เดือน (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. 2538 : 66, 68)

3. คุณภาพน้ำ

การขยายตัวของชุมชนและโรงอุตสาหกรรมที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว และยังไม่มีความมาตรการควบคุมน้ำทิ้งจากชุมชน ทำให้คุณภาพน้ำโดยเฉพาะในแม่น้ำสายหลักของประเทศมีคุณภาพที่เสื่อมโทรมลงเรื่อย ๆ จากรายงานของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (2535) ได้รายงานสถานการณ์ภาพของคุณภาพน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีนและแม่น้ำบางปะกง ในรอบทศวรรษที่ผ่านมา (2524 - 2533) คุณภาพแม่น้ำในแม่น้ำสายหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักของประเทศ มีคุณภาพเสื่อมโทรมลง มีความยาวตั้งแต่อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ลงมาจนถึงอำเภอเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นระยะทาง 237 กิโลเมตร ใน พ.ศ. 2535 และ 2536 มีคุณภาพน้ำใกล้เคียงกับมาตรฐานคุณภาพแหล่งน้ำประเภทที่ 2 ที่กำหนดไว้เพื่อการอุปโภคบริโภค โดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อนกล่าวคือ ออกซิเจนละลายน้ำ มีค่าไม่ต่ำกว่า 6 มิลลิกรัมต่อลิตร และปริมาณความสกปรกบีโอดีมีค่าเฉลี่ยไม่เกิน 1.5 มิลลิกรัมต่อลิตร จากการตรวจวัดพบว่าปริมาณออกซิเจนละลายน้ำมีค่าเฉลี่ย 5.8 มิลลิกรัมและมีปริมาณความสกปรกในรูปบีโอดีมีค่าเฉลี่ย 107 มิลลิกรัมต่อลิตร ซึ่งเกินค่ามาตรฐานเล็กน้อย เว้นแต่ปริมาณเบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมดค่อนข้างสูง คือ 29,700 หน่วย เกินค่ามาตรฐานประมาณ 8 เท่า (มาตรฐานกำหนดให้ไม่เกิน 5,000 หน่วย) (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. 2538 : 81)

มลพิษในอากาศ

ปัญหามลพิษทางอากาศ ซึ่งเกิดจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมทั้งในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลและเมืองใหญ่ เช่น เชียงใหม่ ขอนแก่น สมุทรปราการ ชลบุรี ระยอง สระบุรี ล้วนแต่เผชิญปัญหาเช่นเดียวกับกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีแหล่งกำเนิดจากยานพาหนะและอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขตกรุงเทพมหานครซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากยานพาหนะที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเมื่อเปรียบเทียบจำนวนยานพาหนะที่จดทะเบียนทั่วประเทศในประเทศไทยในกรุงเทพมหานครถึงประมาณ 1 ใน 4 ของยานพาหนะทั่วประเทศ และมีจำนวน

รถจักรยานยนต์ที่จดทะเบียนคิดเป็นร้อยละ 42 ของยานพาหนะทั้งหมดในกรุงเทพมหานครจากการตรวจวัดคุณภาพอากาศทั่วไปในกรุงเทพมหานคร บริเวณย่านที่อาศัยและย่านธุรกิจการค้า ซึ่งไม่ใช่บริเวณริมถนนใน พ.ศ. 2535 และ พ.ศ. 2536 โดยรวบรวมจากผลการตรวจวัดความเข้มข้นของสารมลพิษทางอากาศแต่ละชนิดอย่างต่อเนื่อง จากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศแบบถาวร 4 แห่ง ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นในบริเวณที่มีปัญหาการจราจรและเป็นแหล่งพาณิชยกรรม คือ สถานีบริเวณสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สถานีเสาวภา สถานีถนนโยนบายและแผนผังสิ่งแวดล้อม และที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข ราชบุรีบูรณะ พบว่า สารมลพิษทางอากาศที่เป็นปัญหาหลัก คือ ฝุ่นละออง ส่วนสารมลพิษอื่น ได้แก่ ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ สารตะกั่ว ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ และก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ยังอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2538 : 92)

สำหรับวิกฤตการณ์เรือนกระจก ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่อุณหภูมิของโลกสูงขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากในบรรยากาศมีการสะสมมลพิษที่มนุษย์ได้สร้างขึ้น เช่น ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ ก๊าซไนตรัสออกไซด์ ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ก๊าซคลอโรฟลูโอโรคาร์บอนและอื่น ๆ ซึ่งสถาบันทรัพยากรโลก (World Resource Institute) ประมาณไว้เมื่อปี พ.ศ. 2530 ว่าประเทศไทยปล่อยก๊าซเรือนกระจกเป็นปริมาณร้อยละ 1.31 ของปริมาณก๊าซเรือนกระจกทั้งหมดที่ถูกปล่อยออกมาในบรรยากาศและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น หากไม่มีมาตรการควบคุมที่เหมาะสม (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2538 : 37)

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2534 : 4 - 18) ได้กล่าวถึง สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไว้ว่า

ในสภาพปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ป่าเหลือเพียงร้อยละ 28.30 ของพื้นที่ประเทศ โดยแบ่งเป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติ 19.0 ไร่ พื้นที่เขตรักษาพันธุ์ป่า 13.9 ล้านไร่ วนอุทยาน 0.3 ล้านไร่ พื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร 7.1 ล้านไร่ และพื้นที่อื่นที่อยู่ในระหว่างดำเนินการประกาศเป็นเขตอุทยานอีก 6.7 ล้านไร่ สาเหตุแห่งการทำลายป่าพอสรุปได้ดังนี้

1. การทำลายป่าบริเวณต้นน้ำลำธารของชาวเขาเพื่อการทำไร่เลื่อนลอย การเกิดอุทกภัย
2. การทำลายป่าเพื่อต้องการที่ดินเพื่อการเกษตรการทำลายป่าประเภทนี้ทำลายกันอย่างกว้างขวางทั่วประเทศ เนื่องจากอัตราการผลิตของประชากร

3. การตัดไม้เพื่อเผาถ่านและทำฟืน
4. การลักตัดไม้มีค่าเพื่อการแปรรูป

ภาวะมลพิษ

มลพิษทางอากาศและเสียง ปัจจุบันคุณภาพของอากาศและระดับเสียงของกรุงเทพฯ และเมืองใหญ่ ๆ อยู่ในระดับที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน สาเหตุที่สำคัญเกิดจากสภาพจราจรที่ติดขัด การเพิ่มขึ้นของยานพาหนะทั้งทางบกทางน้ำและจากโรงงานอุตสาหกรรม สาเหตุสำคัญหรือตัวการที่ทำให้ภาวะมลพิษทางอากาศและเสียงทวีความรุนแรงขึ้นขณะ ได้แก่ ควันดา ควันขาว คาร์บอนมอนนอกไซด์ เสียงดัง ปัญหามลพิษติดขัดทำให้รถต้องเร่งเครื่องขณะเคลื่อนรถบ่อยขึ้น มลพิษจากอุตสาหกรรม ฝุ่นฟุ้งกระจายจากการขนส่ง มลพิษจากการก่อสร้างมลพิษจากโรงผลิตไฟฟ้า เช่น ที่แม่เมาะจังหวัดลำปาง

มูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ปัญหาก็ไม่สามารถเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดไปกำจัดได้หมด ซึ่งเกิดขึ้นทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดเนื่องจากวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณในการนี้ไม่สอดคล้องกับปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตามการขยายตัวของชุมชน โดยเฉลี่ยแล้วชุมชนต่าง ๆ สามารถเก็บขยะเพียงร้อยละ 60 - 80 ของปริมาณขยะทั้งหมดที่เกิดขึ้นจริงเท่านั้น

ธีระ พันธุมวานิช (2539 : 21) กล่าวถึงสถานการณ์สิ่งแวดล้อมไว้ว่าปี 2539 ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่น่าเป็นห่วงอย่างมาก และจะต้องติดตามอย่างใกล้ชิด จะประกอบด้วยปัญหา 6 ประการ คือปัญหาป่าไม้ ที่นับวันสถานการณ์จะไม่ดีขึ้น เป็นเพราะความต้องการใช้ไม้คงมีมากขึ้นเช่นเดิม ซึ่งจะส่งผลให้ราคาสูงขึ้น ทำให้มีการตัดไม้เพื่อนำมาขายมากตามไปด้วย โดยรวมไปถึงมาตรการควบคุมที่ไม่เข้มแข็งเพียงพอการทำลายจึงมีมากขึ้น และเปอร์เซ็นต์การทำลายจะมีเพิ่มมากขึ้นในอนาคตด้วย

1. ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่าเป็นปัญหาที่เรื้อรังมานาน โดยที่ผ่านมากกว่า 6 เดือนรัฐบาลไม่เคยมีการเร่งรัดแผนป่าไม้ ร่วมการรณรงค์รักษาป่าอย่างจริงจังดังนั้นสิ่งที่รัฐบาลต้องรับดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมอย่างรีบด่วนที่สุด คือประการแรกรัฐบาลต้องกำหนดนโยบายทางด้านสิ่งแวดล้อมให้ชัดเจน โดยเฉพาะนโยบายปิดป่า

2. ปัญหามลพิษทางอากาศ ซึ่งส่วนใหญ่จะเกิดจากการเผาผลาญพลังงานจากการจราจร เนื่องจากยังไม่ระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่

3. ปัญหาเรื่องมลพิษทางน้ำ ในปี 2539 ปัญหาจะลดลง เนื่องจากรัฐบาลมีการเตรียมรับสถานการณ์ทางด้านนี้ดีพอสมควร จากการสร้างระบบน้ำเสียที่เริ่มเป็นรูปธรรมมากขึ้น แต่ทั้งนี้ก็ยังเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่ใช่การแก้ไขระยะยาว เพราะที่ผ่านมา ยังไม่มีเทศบาลใดที่จะกล้าลงทุนกำจัดน้ำเสียเอง จะใช้ภาษีราษฎรเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นที่เทศบาลเมืองพัทยา และเทศบาลเมืองป่าตองเท่านั้น

4. ปัญหาการก่อกองขยะหรือขยะอุตสาหกรรม ที่นับวันจะมีปริมาณมากขึ้นและเป็นสารที่ทำการย่อยสลายได้ยาก ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาคือจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในปีที่รัฐบาลจำเป็นต้องจบเรื่องนี้ให้ได้ ไม่ว่าจะเป็นการจัดหาสถานที่ก่อสร้าง หรือแม้กระทั่งการจัดหาบริษัทที่จะเข้ามาดำเนินการจัด

5. ปัญหาจากขยะ จะเป็นตัวบ่งชี้ได้ดีประการหนึ่งในเรื่องของสิ่งแวดล้อม ที่รัฐบาลจำเป็นต้องหาทางกำจัด จากกรณีของโรงไฟฟ้าขยะ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเชียงใหม่ ทำให้มีความตื่นตัวในเรื่องสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยเฉพาะเทศบาล

6. ปัญหาคราบน้ำมัน ส่วนมากเกิดขึ้นบริเวณทะเลด้านตะวันออกแถบอ่าวไทย ซึ่งมีสาเหตุมาจากเรือและโรงงานที่ปล่อยของเสียออกมาและที่ผ่านมาก็ไม่เคยแก้ปัญหาได้อย่างจริงจังเลยสักครั้ง เนื่องจากการแก้ไขของรัฐบาลจะเป็นการวิ่งแก้ไขเสียมากกว่า

จากรายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทยดังกล่าวข้างต้น สามารถกล่าวสรุปเป็นภาพรวมได้ว่า สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทยอยู่สภาพสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติไปมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ป่าไม้ลดลงเหลือเพียง ร้อยละ 26.02 ของพื้นที่ประเทศหรือคิดเป็นพื้นที่ประมาณ 83.4 ล้านไร่ สภาพดังกล่าวทำให้ขาดพื้นที่ดูดซับน้ำไว้ในดิน และจากการที่พื้นที่ลดน้อยลงส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศในบรรยากาศทำให้ฝนตกน้อยลงอันเป็นผลให้ปริมาณน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาลดลงตามไปด้วย นอกจากนี้ยังพบว่า คุณภาพน้ำแม่น้ำสำคัญต่าง ๆ และคุณภาพอากาศตามเมืองใหญ่ อยู่สภาพเสื่อมโทรมอย่างน่าวิตก

สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของจังหวัดอุทัยธานี

รายงานของจังหวัดอุทัยธานี (2537 : 3) ระบุว่าเนื่องจากจังหวัดอุทัยธานี เป็นที่ตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง ซึ่งได้รับประกาศให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เมื่อปี พ.ศ. 2515 ตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอลานสัก อำเภอบ้านไร่ และอำเภอห้วยขาแข้ง มีเนื้อที่ 1,617,587 ไร่ และอยู่ในเขตจังหวัดตากอีก ประมาณ 120,000 ไร่ รวมเนื้อที่

1,737,587 ไร่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าครอบคลุมพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าห้วยขาแข้ง ป่าห้วยทับเสลา และป่าดงคดลาย ซึ่งเป็นป่าธรรมชาติสมบูรณ์ที่ยังคงความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่านานาชนิด เช่น ช้างป่า กระทิง วัวแดง สมเสร็จ เลียงผา เสือโคร่ง เสือดาว เป็นต้น ด้วยความสมบูรณ์ดังกล่าว คณะกรรมการมรดกแห่งสหประชาชาติ ได้มีการประชุมระหว่างวันที่ 9 - 13 ธันวาคม 2534 ณ เมืองดาเทจ ประเทศญี่ปุ่น จึงได้ประกาศให้เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกแต่สถานการณ์ของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งยังคงประสบปัญหาการบุกรุกลักลอบตัดไม้ ล่าสัตว์ และแผ้วถางอยู่เนือง ๆ จากการสำรวจทางดาวเทียม เมื่อปี พ.ศ. 2534 พบว่า ยังคงเหลือพื้นที่ป่าสมบูรณ์ 1,680,625 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 40 ของพื้นที่ป่าทั้งหมดของจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งมีอยู่ 2,828,185 ไร่ เปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2532 พบว่ายังมีพื้นที่ป่าสมบูรณ์เหลืออยู่ใน 1,693,125 ไร่ หรือร้อยละ 40.25 ของพื้นที่ป่าทั้งหมดของจังหวัดอุทัยธานี แสดงให้เห็นว่าพื้นที่ป่าถูกบุกรุกทำลายเฉลี่ยปีละประมาณ 6,250 ไร่

สำหรับคุณภาพแม่น้ำสะแกกรัง ซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักของจังหวัดอุทัยธานีนั้น กองอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2535 : 51) ได้ทำการสำรวจและเฝ้าระวังคุณภาพแม่น้ำสะแกกรัง สรุปได้ดังนี้

1. บริเวณอำเภอหนองขาหย่าง อำเภอเมือง และอำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี พบคุณภาพน้ำในบริเวณนี้อยู่ในเกณฑ์ประเภทที่ 5 ไม่เหมาะที่จะนำมาใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคใช้ได้เพื่อการคมนาคมเท่านั้น ดัชนีบ่งชี้ที่สำคัญ คือค่าเฉลี่ยของปริมาณออกซิเจนที่ละลายในน้ำ โดยพบปริมาณ DO 1.8 กรัมต่อลิตรและ 1.4 มิลลิกรัมต่อลิตร ที่บริเวณหนองขาหย่าง และอำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี ตามลำดับ และพบค่าเฉลี่ยของปริมาณค่าแก้ว 0.22 มิลลิกรัมต่อลิตร และแคดเมียม 0.0097 มิลลิกรัมต่อลิตร ที่บริเวณอำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี

2. บริเวณอำเภอกั๊กพัน จังหวัดอุทัยธานี พบคุณภาพน้ำในเกณฑ์ประเภทที่ 2 สามารถนำมาใช้เพื่อการอุปโภค บริโภค ได้โดยต้องผ่านการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไป และผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติก่อน โดยพบปริมาณ DO เฉลี่ย 6.1 มิลลิกรัมต่อลิตร และปริมาณ BOD เฉลี่ย 1.4 มิลลิกรัมต่อลิตร

จากรายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของจังหวัดอุทัยธานีดังกล่าวข้างต้นสามารถกล่าวสรุปเป็นภาพรวมได้ว่า สถานการณ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดอุทัยธานีตกอยู่ในสภาพสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งป่าไม้และสัตว์ป่าในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งยังถูกรุกกลืนลอบตัดไม่อยู่เนื่อง ๆ ส่วนคุณภาพของแม่น้ำสะแกกรังยังเป็นแม่น้ำสายหลักของจังหวัด ก็อยู่ในสภาพเสื่อมโทรม กล่าวคือ คุณภาพแม่น้ำส่วนใหญ่ในเกณฑ์ประเภทที่ 5 ไม่เหมาะที่จะนำมาใช้เพื่อการบริโภคอยู่ 3 สถานี จากสถานีทำการตรวจวัดทั้งหมด 7 สถานี หรือคิดเป็นร้อยละ 75

การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ได้มีผู้รู้ให้ความหมายและทัศนะของการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมไว้ดังนี้

วินัย วีระวัฒนานนท์ และบานชื่น สีสันผ่อง (2537 : 165) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การอนุรักษ์หมายถึงการคงอยู่นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ หรือเพื่อสงวนไว้ให้คงอยู่นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ หรือเพื่อสงวนไว้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อมนุษย์มากที่สุด ซึ่งก็หมายถึงการบำรุงรักษาและใช้อย่างฉลาดนั่นเอง

ปราณี รอดโพธิ์ทอง (2535 : 42 - 43) ได้ให้ความหมายของการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมไว้ว่า การอนุรักษ์ หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาดให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุดและใช้ได้เป็นเวลานานที่สุด ทั้งนี้ต้องสูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด และจะต้องกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรโดยทั่วถึงกัน ด้วยการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้มีไว้ใช้ตลอดไป ควรคำนึงถึงหลักการทางอนุรักษ์วิทยาดังนี้

1. ต้องใช้อย่างฉลาด กล่าวคือในการที่จะใช้ทรัพยากร แต่ละอย่างนั้นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบถึงผลได้ผลเสีย ความขาดแคลน หรือความหายากในอนาคต อีกทั้งพิจารณาทางเศรษฐศาสตร์อย่างถี่ถ้วนด้วย

2. ประหยัด (เก็บ รักษา สงวน) ของที่หายาก หมายถึง ทรัพยากรใดที่มีน้อยหรือหายากควรอย่างยิ่งที่จะเก็บรักษาเอาไว้มิให้สูญเสียไป บางครั้งถ้ามีของบางชนิดที่พอจะใช้ได้ ก็ใช้อย่างประหยัดอย่างฟุ่มเฟือย

3. หาวิธีการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีหรือเสื่อมโทรมให้ดีขึ้น (ซ่อมแซมปรับปรุง)
กล่าวคือทรัพยากรใดก็ตามที่มีสภาพเสื่อมโทรมต่อการสูญเสียเปล่าหรือจะหมดไปถ้าดำเนินการ
ไม่ถูกต้องตามหลักวิชา ควรอย่างยิ่งที่จะหาทางปรับปรุงให้อยู่ในลักษณะที่ดีขึ้น

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจะได้ผลต้องถือเป็นทั้งนโยบายและต้องอาศัยความ
ร่วมมือกันปฏิบัติ วิธีการอนุรักษ์มีหลายวิธีขึ้นอยู่กับคุณสมบัติและปัญหาที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรแต่ละ
ประเภทเราสามารถแบ่งวิธีอนุรักษ์เป็น 2 วิธี คือ

1. มาตรการอนุรักษ์โดยตรง เป็นวิธีการที่จะปฏิบัติต่อทรัพยากรธรรมชาติโดยตรง
เพื่อถนอมรักษาและใช้ทรัพยากรอย่างฉลาดที่สุดคือ การถนอมหรือการบูรณะคือการบูรณะทรัพยากร
ที่เก่าแล้ว การปรับปรุงให้มีสภาพดีกว่าธรรมชาติ เช่นปรับปรุงดินให้ดีขึ้น การผลิตและการใช้
ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพการนำเอาของเก่ามาใช้ใหม่ การใช้สิ่งอื่นทดแทน

2. มาตรการทางสังคม มาตรการการอนุรักษ์อย่างเดียวไม่สามารถอนุรักษ์
ทรัพยากรได้ จำเป็นต้องใช้มาตรการทางสังคมหรือความร่วมมือปฏิบัติของทุกฝ่ายคือ ให้
การศึกษาให้ความรู้ตลอดจนสร้างทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแก่ประชาชน
ทุกคน ทุกระดับอาชีพ ทุกวัย ผนึกกำลังของผู้สนใจทั้งกำลังและกำลังความคิด กำลังทรัพย์
จัดตั้งชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรใช้มาตรการกฎหมายควบคุม

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ (2535 : 191 - 191) ให้ทัศนะเกี่ยวกับอนุรักษ์ไว้ว่า
การอนุรักษ์ เป็นการจัดการของมนุษย์ในการใช้โลกธรรมชาติ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์
อย่างยั่งยืน สำหรับชนรุ่นปัจจุบัน โดยรักษาสภาพของโลกรธรรมชาติเอาไว้เพื่อประโยชน์
ของคนรุ่นต่อไป การอนุรักษ์ที่แท้จริง มีเป้าหมายในการหลีกเลี่ยงการทำลายธรรมชาติ

เรณู หอมทวล (2537 : 1) ได้ให้ความหมายของการอนุรักษ์ทรัพยากรและ
สิ่งแวดล้อมไว้ว่า การอนุรักษ์คือการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาดและประหยัด เพื่อให้
เกิดประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุดเป็นระยะเวลายาวนาน การใช้ประโยชน์จากทรัพยากร
ธรรมชาตินั้นต้องการจะใช้อย่างทั่วถึง เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติเป็นรากฐานสำคัญที่ใช้
ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประชากรให้ดำรงอยู่ได้ ดังนั้นจึงควรมีวิธีป้องกันรักษา
ทรัพยากรธรรมชาติให้อยู่ในสภาพสมดุลกับจำนวนประชากร เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการขาดแคลน
ทรัพยากรธรรมชาติในการพัฒนาประเทศ

นิวัติ เรืองพานิช (2537 : 38) ได้ให้ความหมายของการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมไว้ว่า การอนุรักษ์ (Conservation) หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาดให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด และใช้ได้เป็นเวลายาวนานที่สุด ทั้งนี้ต้องให้สูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด และจะต้องกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรโดยทั่วถึงกันด้วย ประโยชน์ให้ถูกต้องตามกาลเทศะ (Time and Space) อีกด้วย

จากความหมายของทัศนะดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม หมายถึงการใช้ทรัพยากรอย่างมีสติ ประหยัด เกิดประโยชน์สูงสุด จะต้องไม่ก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทำลายธรรมชาติ

สิ่งแวดล้อมศึกษา

ได้มีผู้รู้ให้ความหมายและความสำคัญของสิ่งแวดล้อมศึกษา ไว้หลายลักษณะดังนี้

อรรวรรณ ศิริรัตน์พิริยะ และคนอื่น ๆ (2536 : 206) ได้ให้ความสำคัญสิ่งแวดล้อมศึกษาไว้ว่า สิ่งแวดล้อมศึกษา หรือสภาพแวดล้อมศึกษา (Environmental Education) ไม่ใช่ศาสตร์ใหม่แต่เป็นมิติใหม่ในระบบการศึกษาและของหลักสูตรที่มีอยู่แล้ว ในลักษณะสหวิทยาการ เป็นมโนทัศน์ (Concept) ทางการศึกษาที่เพิ่งปรากฏขึ้นในทศวรรษของช่วงปี ค.ศ. 1970 - 1980 ก่อนหน้านั้นก็มีเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมปรากฏอยู่เป็นส่วนหนึ่งในระบบการศึกษาทั้งในและนอกระบบ กระจายกระจายเป็นส่วน ๆ แต่ไม่ตลอดทั้งระบบอยู่แล้ว แง่มุมต่าง ๆ ของสิ่งแวดล้อมจะประกอบเป็นส่วนหนึ่งในรายวิชาต่าง ๆ เช่น ชีววิทยา ภูมิศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และอื่น ๆ โดยมีการสอนแยกจากกันหรือไม่สัมพันธ์กัน เช่นในลักษณะที่ปรากฏในสิ่งแวดล้อมศึกษาในปัจจุบัน

เกษม จันทรแก้ว และประพันธ์ โกยสมบูรณ์ (2525 : 7) ให้ความหมายสิ่งแวดล้อมศึกษาว่า คือขบวนการให้ความรู้ อย่างมีระบบและแบบแผนในการพัฒนา ทักษะทัศนคติและประสบการณ์ทำให้เกิดความคิดรวบยอดในการคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นต่อความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เพื่อคงไว้ซึ่งสิ่งแวดล้อมที่ดี

ชาร์ล (Griffith. 1971 : 9 - 10) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมศึกษาเป็นขบวนการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ทำให้ทุกคนมีความตระหนักถึงเรื่องของสิ่งแวดล้อมปัญหา และผลกระทบของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพชีวิตของมนุษย์

(วินัย วีระวัฒนานนท์ (2537 : 126) ได้ให้ความหมายสิ่งแวดล้อมศึกษาไว้ว่า สิ่งแวดล้อมศึกษา หมายถึง กระบวนการทางการศึกษาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น และรวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างประชากร มลภาวะทรัพยากร และการร่อยหรอของทรัพยากร การอนุรักษ์ การคมนาคม เทคโนโลยี และการวางผังเมืองและชนบท กับสิ่งแวดล้อมโดยรอบตัวมนุษย์ทุกชนิด

ปราณี รอดโพธิ์ทอง (2535 : 51 - 53) ได้ให้ความหมายและเป้าหมายของสิ่งแวดล้อมศึกษาไว้ดังนี้ สิ่งแวดล้อมศึกษา หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทุก ๆ ด้าน ทั้งที่มีอยู่โดยธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นการศึกษาที่มุ่งให้เข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมทั้งหมด ให้รู้สาเหตุและผลที่เกิดจากปัญหาสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความตระหนักที่จะรับผิดชอบ เกิดค่านิยม และเจตคติที่ดีในการที่จะปฏิบัติงานต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อดำรงรักษาสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่ดีที่สุด และได้แบ่งเป้าหมายของสิ่งแวดล้อมศึกษาไว้ 3 ข้อ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้มีความตระหนักในเรื่องราวและความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจสังคม การเมือง และระบบนิเวศทั้งในเมืองและชนบท
2. ให้ทุกคนมีโอกาสที่จะได้รับความรู้ ค่านิยม เจตคติ และทักษะที่จำเป็นเพื่อป้องกันและปรับปรุงสิ่งแวดล้อม
3. สร้างแบบแผนพฤติกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั้งของบุคคล กลุ่มบุคคลและสังคม กล่าวโดยสรุป สิ่งแวดล้อมศึกษา เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรธรรมชาติกับระบบนิเวศ รวมทั้งให้รู้ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายให้เกิดความตระหนัก ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม

บทบาทของผู้บริหารและครูต่อสิ่งแวดล้อม

มีผู้รู้ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารและครูต่อสิ่งแวดล้อมไว้หลายประการ ดังนี้

ปราณี รอดโพธิ์ทอง (2533 : 51) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนต่อสภาวะแวดล้อมไว้ว่า คือการให้การศึกษแก่นักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมโดยผู้บริหารทำหน้าที่ใช้ปัจจัยในการบริหาร เช่น คน เงิน วัสดุ การจัดการ เพื่อให้การศึกษาเรื่องสิ่งแวดล้อมให้กับนักเรียนเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ของหลักสูตร

สุรพล สุคารา (2535 : 11) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารและครูต่อสิ่งแวดล้อมไว้ว่าจะต้องให้มีการอบรมผู้บริหาร และครูที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเพื่อให้การสอนและการทำกิจกรรมมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 9) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารไว้ว่า ผู้บริหารทุกระดับจะต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เจริญงอกงามในทุก ๆ ด้าน เป็นสมาชิกที่ดี มีคุณภาพที่สังคมต้องการ ซึ่ง สุรพล สุคารา (2535 : 17) กล่าวว่าไว้หนองเดียวกันว่า กระทรวงศึกษาธิการต้องให้บุคลากรในระดับต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการมีความเข้าใจเพื่อการปฏิบัติที่มีผลและต้องมีการพัฒนาหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษาควบคู่ไปกับการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร

จากทัศนะดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารและครูเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสนับสนุนส่งเสริมให้สิ่งแวดล้อมศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามเป้าหมายอันจะนำไปสู่ เจตคติ ทักษะ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในทางที่ถูกต้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2538 : 90) ได้ทำการวิจัย โดยการสำรวจทัศนคติต่อภาวะทางสังคม ในเขตเมืองในประเด็นทัศนคติที่มีต่อสิ่งแวดล้อม พบว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่คนในเมืองหลักทั้งหมดให้ความสำคัญตามลำดับ คือปัญหาจราจร ขยะ มลพิษทางอากาศเสียและน้ำเสีย

รวยรัตน์ มิ่งขวัญ (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความรู้ และทัศนคติของครู อาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตการศึกษา 9 พบว่าครูอาสาสมัครโดยส่วนรวมมีความรู้สูงเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตการศึกษาๆ อยู่ในระดับสูงและครูอาสาสมัครที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากสื่อต่าง ๆ กัน มีทัศนคติไม่แตกต่างกัน

สมชาย อาพันธ์ทอง (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อปัญหา

สิ่งแวดล้อมในประเทศไทย พบว่า ระดับการศึกษาต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน

สุพจน์ เพชรกรรพ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรู้ และทัศนคติของปลัดอำเภอที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในชนบท พบว่า ปลัดอำเภอส่วนใหญ่มีความรู้ต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง และมีความรู้ในเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติที่ส่งเสริมให้มีการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยในต่างประเทศ

เซฟเวจ และชาร์อน (Savage and Sharon. 1993 : 17 - 22) ได้ศึกษาวิจัย ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยสิงคโปร์ นักเรียนเตรียมเข้ามหาวิทยาลัย และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า

1. กลุ่มตัวอย่าง ไม่รู้จักองค์กรที่ทำงาน ด้านสิ่งแวดล้อม
2. กลุ่มตัวอย่าง ไม่รู้ว่ากระบวนการผลิตเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) กับการนำกลับมาใช้อีก (Reuse) ต่างกันอย่างไร
3. กลุ่มตัวอย่าง ไม่สนใจปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในระดับโลก

กัสแมน (Unesco Proap. 2354 ; citing Guzman. n.d.) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องทัศนคติสิ่งแวดล้อมศึกษาของนักเรียนผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับภาวะมลพิษหลากหลาย และนักเรียนมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อวิธีการสนทนาเกี่ยวกับภาวะมลพิษมากกว่าการตอบแบบสอบถาม

เบรานีส (ลัดดา ศีลน้อย. 2530 : 45 ; อ้างอิงมาจาก Beranis. 1974 : 1892 - A) ได้ศึกษาวิจัยผลของการจัดกิจกรรมระหว่างปิดภาคเรียน ทำให้เจตคติของนักเรียนที่มีต่อสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง ผลการวิจัย พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพิเศษระหว่างกิจกรรมพิเศษระหว่างปิดภาคเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดการกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี ปีการศึกษา 2538 จำนวน 626 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 205 คน ครู 421 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ใน 5 ด้าน คือ ระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทย สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของจังหวัดอุทัยธานี และการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม มีดังนี้

ลักษณะของแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งกำหนดความหมาย ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความที่กล่าวอยู่ในระดับมากที่สุด

เห็นด้วยมาก หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความที่กล่าวอยู่ในระดับมาก

เห็นด้วยปานกลาง หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความที่กล่าวอยู่ในระดับปานกลาง

เห็นด้วยน้อย หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความที่กล่าวอยู่ในระดับน้อย

เห็นด้วยน้อยที่สุด หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความที่กล่าวอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คำถามในตอนี่ 2 มีข้อความทั้งในด้าน บวก และด้านลบ แยกเป็นรายด้าน ดังนี้

ด้านระบบนิเวศ ข้อความที่เป็นด้านบวก ได้แก่ ข้อ 1, ข้อ 2, ข้อ 3, ข้อ 4

ข้อ 5, ข้อ 6 และข้อ 8 ส่วนข้อความที่เป็นด้านลบ ได้แก่ ข้อ 7

ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ข้อความที่เป็นด้านบวก ได้แก่ ข้อ 4 ส่วนข้อความที่เป็นด้านลบ ได้แก่ ข้อ 1, ข้อ 2 และข้อ 3

ด้านสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ข้อความที่เป็นด้านบวก ได้แก่ ข้อ 6 ส่วนข้อความที่เป็นด้านลบ ได้แก่ ข้อ 1, ข้อ 2, ข้อ 3, ข้อ 4, และข้อ 5

ด้านสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของจังหวัดอุทัยธานี ข้อความที่เป็นด้านบวก ได้แก่ ข้อ 1 ข้อ 2, ข้อ 6 และข้อ 7 ส่วนข้อความที่เป็นด้านลบ ได้แก่ ข้อ 3, ข้อ 4 และข้อ 5

ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ข้อความที่เป็นด้านบวก ได้แก่ ข้อ 2 ส่วนข้อความที่เป็นด้านลบ ได้แก่ ข้อ 1, ข้อ 3, ข้อ 4, ข้อ 5 และข้อ 7

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม
2. รวบรวมรายละเอียด กำหนดเป็นนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อใช้เป็นขอบเขตและแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
3. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้
4. นำแบบทดสอบไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาของเครื่องมือ ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประแสง มงคลศิริ อาจารย์ประจำภาควิชา วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นายเกษม สุตตสันต์ ศึกษานิเทศก์ สบจ.อุทัยธานี และนายศิลป์ชัย เทศนา ศึกษานิเทศก์ สบจ. อุทัยธานี

5. นำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขโดยผ่านความเห็นชอบของ คณะกรรมการควบคุมปริญญาโทแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร จำนวน 60 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของ แบบสอบถามโดยใช้สูตร Coefficient ของ Cronbach ผลจากการวิเคราะห์ได้ค่าความ เชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.916

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถึงเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษา เพื่อขอความร่วมมือให้ผู้บริหารและครูโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานีตอบแบบสอบถาม
2. ขอความอนุเคราะห์จากเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติทำ หนังสือถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี เพื่อขอให้ผู้บริหารและครูที่เป็นกลุ่ม ตัวอย่างตอบแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยดำเนินการแจกและเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ซึ่ง ได้รับแบบสอบถาม คืนเป็นจำนวน 626 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้ว คัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ได้แบบสอบถามที่นำมาวิเคราะห์ข้อมูล ได้ทั้งสิ้น 626 ฉบับ แยกเป็น ผู้บริหารจำนวน 205 ฉบับ ของครูผู้สอน จำนวน 421 ฉบับ
2. นำแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบมาหาค่าความถี่และ ร้อยละ
3. นำแบบสอบถามตอนที่ 2 มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ความคิดเห็น ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
เห็นด้วยมาก	ให้	4	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	ให้	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	ให้	2	คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

สำหรับคำถามข้อใดที่มีข้อความเป็นด้านลบจะให้คะแนนในทางกลับกัน

4. นำคะแนนที่ได้มาหาค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อ
รายด้าน และโดยรวมทุกด้าน

5. แปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (ชูศรี
วงศ์รัตน์. 2534 : 85) เป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความเข้าใจต่อสิ่งแวดล้อมอยู่ใน
ระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความเข้าใจต่อสิ่งแวดล้อมอยู่ใน
ระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความเข้าใจต่อสิ่งแวดล้อมอยู่ใน
ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความเข้าใจต่อสิ่งแวดล้อมอยู่ใน
ระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความเข้าใจต่อสิ่งแวดล้อมอยู่ใน
ระดับน้อยที่สุด

6. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมตามสมมติฐาน
ที่ตั้งไว้โดยใช้สถิติค่าที (t-test)

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและหาค่าสถิติ ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป
SPSS

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติสำหรับหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์

แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach

2. สถิติสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 หาค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับ
สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

2.2 หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(Standard Deviation) เพื่อประเมินระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ
สิ่งแวดล้อม

- 2.4 ใช้ t-test เพื่อทดสอบสมมติฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานีที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการศึกษาค้างนี้ กำหนดสัญลักษณ์ ดังนี้

$\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

* แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่และร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อสิ่งแวดล้อมโดยหาคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อ รายด้าน และโดยรวมทุกด้าน

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อสิ่งแวดล้อมโดยหาค่า t-test

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าความถี่ร้อยละ ปรากฏผลดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหาร	205	32.75
ครู	421	67.25
รวม	626	100.00

จากตาราง 1 ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 205 คน คิดเป็น
ร้อยละ 32.75 เป็นครู จำนวน 421 คน คิดเป็นร้อยละ 67.25

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อสิ่งแวดล้อม โดยหาคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อ รายด้าน และโดยรวมทุกด้าน ดังตาราง 2 - 13

ตาราง 2 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อสิ่งแวดล้อม โดยรวมทุกด้าน

รายการ	ผู้บริหาร		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ระบบนิเวศ	3.933	1.028	มาก
2. ทรัพยากรธรรมชาติ	3.892	1.054	มาก
3. สถานการณ์สิ่งแวดล้อมในประเทศไทย	3.963	1.012	มาก
4. สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของจังหวัดอุทัยธานี	3.809	1.171	มาก
5. การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	4.156	1.132	มาก
รวม	3.955	1.090	มาก

จากตาราง 2 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานีมีความเข้าใจต่อสิ่งแวดล้อมโดยรวมและแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก

ตาราง 3 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อ
สิ่งแวดล้อมด้านระบบนิเวศ จำแนกเป็นรายข้อ

รายการ	ผู้บริหาร		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. พื้นที่ป่าไม้ลดลงมีส่วนทำให้ปริมาณฝนลดลง	4.464	0.758	มาก
2. ไฟไหม้ป่าเป็นผลให้อุณหภูมิในบรรยากาศสูงขึ้น	4.429	0.654	มาก
3. อุณหภูมิของโลกร้อนขึ้นเพราะพื้นที่ป่ามีจำนวนน้อยลง	4.196	0.879	มาก
4. ยาปราบศัตรูพืชทำให้ดินสูญเสียความสมบูรณ์	4.161	0.800	มาก
5. การเจริญเติบโตของสัตว์น้ำทุกชนิดในแหล่งน้ำธรรมชาติขึ้นอยู่กับความสมดุล	3.429	1.037	ปานกลาง
6. แต่ละชุมชนควรมีแหล่งน้ำ ผักตบ และพื้นที่สีเขียว อัตราที่เหมาะสม	3.911	1.062	มาก
7. การตัดไม้เพื่อสร้างเขื่อนในประเทศไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิของประเทศไทย	3.839	0.823	มาก
8. การสร้างเขื่อน มีประโยชน์ คุ่มค่ามากกว่าการสูญเสียป่าไม้	2.946	1.030	ปานกลาง
รวม	3.933	1.028	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานีมีความเข้าใจต่อสิ่งแวดล้อมด้านระบบนิเวศอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความเข้าใจอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นในเรื่องของการเจริญเติบโตของสัตว์น้ำกับความสมดุลของแหล่งน้ำ และเรื่องประโยชน์ของการสร้างเขื่อนกับความคุ้มค่าของป่าไม้ที่สูญเสียไป อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 4 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติ จำแนกเป็นรายข้อ

รายการ	ผู้บริหาร		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้น้ำมีวันหมดทราบเท่าที่โลกยังได้รับพลังแสงจากดวงอาทิตย์	3.714	1.241	มาก
2. ความหลากหลายของป่าไม้ธรรมชาติเมื่อใช้หมดไป สามารถปลูกต้นไม้ทดแทนได้	3.304	1.169	ปานกลาง
3. การใช้น้ำมัน ถ่านหิน ก๊าซธรรมชาติ ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	4.179	0.893	มาก
4. ป่าไม้ แหล่งน้ำธรรมชาติ มีผลโดยตรงต่อภาวะอากาศรอบตัวเรา	4.536	0.629	มากที่สุด
รวม	3.892	1.054	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานีมีความเข้าใจต่อสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความเข้าใจมากที่สุดเกี่ยวกับเรื่องที่ว่าป่าไม้และแหล่งน้ำธรรมชาติมีผลโดยตรงต่อภาวะอากาศรอบตัว และมีความเข้าใจปานกลางเกี่ยวกับเรื่องความหลากหลายของป่าไม้ธรรมชาติเมื่อให้หมดไปสามารถปลูกทดแทนได้ ส่วนเรื่องอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก

ตาราง 5 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อสิ่งแวดล้อมด้านสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทย จานแนกเป็นรายข้อ

รายการ	ผู้บริหาร		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. พื้นที่ป่าธรรมชาติของไทยยังเพียงพอต่อการทำอุตสาหกรรมป่าไม้	4.179	0.808	มาก
2. ขยะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะในเมืองใหญ่ ๆ เท่านั้น	3.768	1.004	มาก
3. แหล่งต้นน้ำลำธารของประเทศไทยยังมีปริมาณมากพอ	3.964	1.022	มาก
4. การกำจัดขยะของประเทศไทย เป็นสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่ยังไม่รุนแรง	3.873	0.668	มาก
5. พื้นที่ชนบทไม่ประสบปัญหามลพิษในอากาศ	3.018	1.115	ปานกลาง
6. โรงงานอุตสาหกรรมเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษในแหล่งน้ำ	4.482	0.710	มาก
รวม	3.863	1.012	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานีมีความเข้าใจต่อสิ่งแวดล้อมด้านสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความเข้าใจมากทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่องพื้นที่ชนบทไม่ประสบปัญหามลพิษในอากาศมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 6 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อสิ่งแวดล้อมด้านสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของจังหวัดอุทัยธานี จานแนกเป็นรายข้อ

รายการ	ผู้บริหาร		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. สถานการณ์ไฟไหม้ป่าห้วยขาแข้งเป็นผลให้บรรยากาศมีอุณหภูมิสูงขึ้น	3.536	1.073	มาก
2. การลักลอบตัดไม้เป็นสาเหตุให้ลำธารห้วยขาแข้งมีปริมาณน้ำน้อยลง	4.036	1.056	มาก
3. ผลจากไฟไหม้ป่าห้วยขาแข้งไม่ก่อความเสียหายต่อพืชสัตว์ป่า	3.429	1.105	ปานกลาง
4. การสร้างถนนเข้าผืนป่าห้วยขาแข้งเพื่อสะดวกในการท่องเที่ยวเป็นเรื่องน่าส่งเสริม	4.268	0.747	มาก
5. ปัจจุบันปัญหาการลักลอบล่าสัตว์ ตัดต้นไม้ในจังหวัดอุทัยธานีหมดไปแล้ว	1.732	0.747	น้อย
6. การปฏิรูปที่ดินโดยการแจกเอกสารสิทธิ์ ส.ป.ก. 4-01 เป็นสาเหตุสำคัญในการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวน	3.125	1.471	ปานกลาง
7. น้ำทิ้งจากบ้านเรือนในชุมชนทำให้ระบบนิเวศของแม่น้ำสะแกกรังเปลี่ยนแปลงไป	4.232	0.890	มาก
รวม	3.809	1.171	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานีมีความเข้าใจต่อสิ่งแวดล้อมด้านสถานการณ์แวดล้อมของจังหวัดอุทัยธานี อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความเข้าใจมากเกือบทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่องผลจากไฟไหม้ป่า ห้วยขาแข้งไม่ก่อความเสียหายของพืช และสัตว์ป่า และเรื่องการปฏิรูปที่ดินโดยการแจกเอกสารสิทธิ์ ส.ป.ก. 4-01 ว่าเป็นเป็นสาเหตุการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนที่มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนเรื่องที่ว่าปัญหาการลักลอบล่าสัตว์ ตัดต้นไม้ในจังหวัดอุทัยธานีหมดไปแล้ว ผู้บริหารมีความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 7 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อสิ่งแวดล้อมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม จานแนกเป็นรายข้อ

รายการ	ผู้บริหาร		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การนำสัตว์ป่ามาเลี้ยงที่บ้าน จัดว่าเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	4.554	0.826	มากที่สุด
2. การขี้จิ้งกรยานเป็นแนวทางหนึ่งของการรักษาสิ่งแวดล้อม	4.107	0.943	มาก
3. การปลูกป่าดีกว่าปล่อยให้ป่าฟื้นฟูเองตามธรรมชาติ	2.321	1.261	น้อย
4. การกำจัดวัชพืชในกิจกรรมการเกษตรโดยการเผาเป็นวิธีการที่ถูกต้อง	4.269	0.747	มาก
5. ยาปราบศัตรูพืช เมื่อสิ้นฤดูเก็บเกี่ยวจะเสื่อมสลายไม่ตกค้างในดิน	4.500	0.658	มากที่สุด
6. เราสามารถใช้ไฟฟ้าและน้ำประปาได้ตลอดไป ครอบคลุมเท่าที่ยังจ่ายค่าบริการให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบ	4.643	0.551	มากที่สุด

ตาราง 7 (ต่อ)

รายการ	ผู้บริหาร		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
7. ประชาชนสามารถใช้น้ำและไฟฟ้าได้ตามใจชอบ เพราะเป็นทรัพยากรที่ไม่มีวันหมด	4.696	0.598	มากที่สุด
รวม	4.156	1.132	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี มีความเข้าใจต่อสิ่งแวดล้อมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบที่มีความเข้าใจมากที่สุดทุกข้อ ยกเว้นเรื่องการขี้อายยานเป็นแนวทางหนึ่งของการรักษาสีสิ่งแวดล้อม และการกำจัดขยะพิษในกิจกรรมการเกษตรโดยการเผาเป็นวิธีการที่ถูกต้องมีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ส่วนเรื่องการปลูกป่าดีกว่าปล่อยให้ป่าฟื้นฟูเองตามธรรมชาติ มีความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 8 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของครูที่มีต่อ
สิ่งแวดล้อมโดยรวมทุกด้าน

รายการ	ครู		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ระบบนิเวศ	4.038	0.978	มาก
2. ทรัพยากรธรรมชาติ	3.489	1.171	ปานกลาง
3. สถานการณ์สิ่งแวดล้อมในประเทศไทย	3.639	1.043	มาก
4. สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของจังหวัดอุทัยธานี	4.037	1.035	มาก
5. การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	3.993	1.204	มาก
รวม	3.921	1.078	มาก

จากตาราง 8 แสดงว่า ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานีมีความเข้าใจต่อสิ่งแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านทรัพยากรธรรมชาติครูมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 9 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของครูที่มีต่อ
สิ่งแวดล้อมด้านระบบนิเวศ จำแนกเป็นรายข้อ

รายการ	ครู		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. พื้นที่ป่าไม้ลดลงมีส่วนทำให้ปริมาณฝนลดลง	4.541	0.676	มากที่สุด
2. ไฟไหม้ป่าเป็นผลให้อุณหภูมิในบรรยากาศสูงขึ้น	4.396	0.621	มาก
3. อุณหภูมิของโลกร้อนขึ้นเพราะพื้นที่ป่ามี จำนวนน้อยลง	4.430	0.838	มาก
4. ยาบราบศัตรูพืชทำให้ดินสูญเสียความสมบูรณ์	4.062	0.677	มาก
5. การเจริญเติบโตของสัตว์น้ำทุกชนิดในแหล่ง น้ำธรรมชาติขึ้นอยู่กับความสมดุล	4.155	0.881	มาก
6. แต่ละชุมชนควรมีแหล่งน้ำ พืชดิน และ พื้นที่สีเขียว อัตราที่เหมาะสม	4.106	0.994	มาก
7. การตัดไม้เพื่อสร้างเขื่อนในประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ไม่ส่งผลต่อการ เปลี่ยนแปลงอุณหภูมิของประเทศไทย	3.588	0.958	มาก
8. การสร้างเขื่อน มีประโยชน์ คุ่มค่า มากกว่าการสูญเสียป่าไม้	3.026	1.093	ปานกลาง
รวม	4.038	0.978	มาก

จากตาราง 9 แสดงว่า ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานีส่วนใหญ่มีความเข้าใจต่อสิ่งแวดล้อมด้านระบบนิเวศอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความเข้าใจเรื่องเกี่ยวกับพื้นที่ป่าไม้ลดลงมีส่วนทำให้ปริมาณผลลดลงอยู่ในระดับมากที่สุด นอกนั้นมีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ยกเว้นเรื่องของการสร้างเขื่อน มีประโยชน์คุ้มค่ามากกว่าการสูญเสียป่าไม้ มีความเข้าใจในระดับปานกลาง

ตาราง 10 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของครูที่มีต่อสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติ จำแนกเป็นรายข้อ

รายการ	ครู		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ไม่มีวันหมดราบเท่าที่โลกยังได้รับพลังแสงจากดวงอาทิตย์	3.108	1.166	ปานกลาง
2. ความหลากหลายของป่าไม้ธรรมชาติเมื่อใช้หมดไป สามารถปลูกต้นไม้ทดแทนได้	3.093	1.167	ปานกลาง
3. การใช้น้ำมัน ถ่านหิน ก๊าซธรรมชาติ ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	4.000	0.853	มาก
4. ป่าไม้ แหล่งน้ำธรรมชาติ มีผลโดยตรงต่อภาวะอากาศรอบตัวเรา	4.565	0.670	มากที่สุด
รวม	3.489	1.171	ปานกลาง

จากตาราง 10 แสดงว่า ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานีส่วนใหญ่มีความเข้าใจต่อสิ่งแวดล้อมด้านสิ่งแวดล้อมกับทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความเข้าใจมากที่สุดในเรื่อง ป่าไม้ แหล่งน้ำธรรมชาติมีผลโดยตรงต่อภาวะอากาศรอบตัวเรา มีความเข้าใจมากในเรื่องการใช้หมักถ่านหิน ก๊าซธรรมชาติ ไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมนอกนั้นมีความเข้าใจในระดับปานกลาง

ตาราง 11 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของครูที่มีต่อสิ่งแวดล้อมด้านสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทย จำแนกเป็นรายข้อ

รายการ	ครู		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. พื้นที่ป่าธรรมชาติของไทยยังเพียงพอต่อการทำอุตสาหกรรมป่าไม้	4.137	0.920	มาก
2. ขยะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะในเมืองใหญ่ ๆ เท่านั้น	3.816	0.970	มาก
3. แหล่งต้นน้ำลำธารของประเทศไทยยังมีปริมาณมากพอ	3.567	0.968	มาก
4. การกำจัดขยะของประเทศไทย เป็นสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่ยังไม่รุนแรง	3.759	0.907	มาก
5. พื้นที่ชนบทไม่ประสบปัญหามลพิษในอากาศ	2.915	1.037	ปานกลาง
6. โรงงานอุตสาหกรรมเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษในแหล่งน้ำ	4.443	0.708	มาก
รวม	3.639	1.043	มาก

จากตาราง 11 แสดงว่า ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานีส่วนใหญ่มีความเข้าใจต่อสิ่งแวดล้อมด้านสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความเข้าใจมากเกือบทุกเรื่อง ยกเว้นในเรื่องพื้นที่ชนบทไม่ประสบปัญหามลพิษในอากาศมีความเข้าใจในระดับปานกลาง

ตาราง 12 ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสิ่งแวดล้อมด้านสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของจังหวัดอุทัยธานี

รายการ	ครู		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. สถานการณ์ไฟไหม้ป่าห้วยขาแข้งเป็นผลให้บรรยากาศมีอุณหภูมิสูงขึ้น	3.870	0.950	มาก
2. การลักลอบตัดไม้เป็นสาเหตุให้ลำธารห้วยขาแข้งมีปริมาณน้ำน้อยลง	4.267	0.849	มาก
3. ผลจากไฟไหม้ป่าห้วยขาแข้งไม่ก่อความเสียหายต่อพืชสัตว์ป่า	4.412	0.891	มาก
4. การสร้างถนนเข้าผืนป่าห้วยขาแข้งเพื่อสะดวกในการท่องเที่ยวเป็นเรื่อน่าส่งเสริม	3.725	1.077	มาก
5. ปัจจุบันปัญหาการลักลอบล่าสัตว์ ตัดต้นไม้ในจังหวัดอุทัยธานีหมดไปแล้ว	4.303	0.752	มาก
6. การปฏิรูปที่ดินโดยการแจกเอกสารสิทธิ์ ส.ป.ก. 4-01 เป็นสาเหตุสำคัญในการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวน	3.596	1.304	มาก
7. น้ำที่จากบ้านเรือนในชุมชนทำให้ระบบนิเวศของแม่น้ำสะแกกรังเปลี่ยนไป	0.088	1.038	มาก
รวม	4.037	1.035	มาก

จากตาราง 12 แสดงว่า ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานีส่วนใหญ่มีความเข้าใจต่อสิ่งแวดล้อมด้านสถานการณ์สิ่งแวดล้อม ของจังหวัดอุทัยธานี อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและเป็นรายข้อทุกข้อ

ตาราง 13 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของครูที่มีต่อสิ่งแวดล้อมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกเป็นรายข้อ

รายการ	ครู		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การนำสัตว์ป่ามาเลี้ยงที่บ้าน จัดว่าเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	4.472	0.800	มาก
2. การขี่จักรยานเป็นแนวทางหนึ่งของการรักษาสิ่งแวดล้อม	3.935	0.977	มาก
3. การปลูกป่าดีกว่าปล่อยให้ป่าฟื้นฟูเองตามธรรมชาติ	2.044	1.142	น้อย
4. การกำจัดวัชพืชในกิจกรรมการเกษตร โดยการเผาเป็นวิธีการที่ถูกต้อง	4.332	0.772	มาก
5. ยาปราบศัตรูพืช เมื่อสิ้นฤดูเก็บเกี่ยวจะเสื่อมสลายไม่ตกค้างในดิน	4.244	0.925	มาก
6. เราสามารถใช้ไฟฟ้าและน้ำประปาได้ตลอดไป ตราบเท่าที่ยังจ่ายค่าบริการให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบ	4.350	0.759	มาก
7. ประชาชนสามารถใช้น้ำและไฟฟ้าได้ตามใจชอบ เพราะเป็นทรัพยากรที่ไม่มีวันหมด	4.575	0.746	มากที่สุด
รวม	3.993	1.204	มาก

จากตาราง 13 แสดงว่า ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานีมีความเข้าใจต่อสิ่งแวดล้อมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความเข้าใจมากที่สุดในเรื่อง ประชาชนสามารถใช้น้ำและไฟฟ้าได้ตามใจชอบเพราะเป็นทรัพยากรที่ไม่มีวันหมด นอกนั้นก็มีความเข้าใจอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นเรื่องการปลูกป่าดีกว่าปล่อยให้ป่าฟื้นฟูเองตามธรรมชาติอยู่ในระดับน้อย

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน แลครู ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม
โดยหาค่า t-test ผลปรากฏดังตาราง 14

ตาราง 14 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อสิ่งแวดล้อมแต่ละด้าน
และโดยรวมทุกด้าน

รายการ	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน			t
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
1. ระบบนิเวศ	3.933	1.028	มาก	4.038	0.978	มาก	-0.9600
2. ทรัพยากรธรรมชาติ	3.892	1.054	มาก	3.489	1.171	ปานกลาง	*3.4700
3. สถานการณ์สิ่งแวดล้อม ในประเทศไทย	3.963	1.012	มาก	3.693	1.043	มาก	*2.9600
4. สถานการณ์สิ่งแวดล้อม ของจังหวัดอุทัยธานี	3.809	1.171	มาก	4.037	1.035	มาก	-1.8600
5. การอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม	4.156	1.132	มาก	3.993	1.204	มาก	1.3200
รวม	3.955	1.090	มาก	3.921	1.078	มาก	0.2900

*ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 แสดงว่า ผู้บริหาร และครูมีความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมโดยรวม
ไม่แตกต่างกัน มีเพียงด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของ
ประเทศไทยที่ผู้บริหาร และครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
ส่วนด้านอื่นแตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี ปีการศึกษา 2538 จำนวน 626 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี ปีการศึกษา 2538 จำนวน 626 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 205 คน ครู 421 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ใน 5 ด้าน คือ ระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทย สถานการณ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดอุทัยธานี และการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม แบบสอบถามมี 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อสิ่งแวดล้อมลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 อันดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งหมายถึงความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.916

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้วิธีการทางสถิติดังนี้

1. หาค่าความถี่ และร้อยละ เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. หาค่าสถิติพื้นฐาน คือ คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อสิ่งแวดล้อม เป็นรายชื่อ รายด้าน และโดยรวมทุกด้าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปจำนวนทั้งสิ้น 626 ฉบับ และสามารถเก็บรวบรวมได้ครบ 626 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นผู้บริหาร 205 คน คิดเป็นร้อยละ 32.75 เป็นครูจำนวน 421 คน คิดเป็น ร้อยละ 67.25

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัดงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานีที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทั้ง 5 ด้าน คือระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทย สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของจังหวัดอุทัยธานี และการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม สรุปผลได้ดังนี้

1. ผู้บริหารมีความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของแต่ละด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่าผู้บริหารมีความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ และสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของจังหวัดอุทัยธานีตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อในแต่ละด้าน สรุปผลได้ดังนี้

- 1.1 ด้านระบบนิเวศ ผู้บริหารมีความเข้าใจเกี่ยวกับระบบนิเวศอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้บริหารมีความเข้าใจเรียงตามลำดับได้ดังนี้ พื้นที่ป่าไม้ลดลง ทำให้ปริมาณฝนลดลง ไฟไหม้ป่าเป็นผลทำให้อุณหภูมิในบรรยากาศสูงขึ้น อุณหภูมิของโลกร้อนขึ้นเพราะพื้นที่ป่าไม้ลดลง ยาปราบศัตรูพืชทำให้ดินสูญเสียความสมบูรณ์ ชุมชนมีควมมีแหล่งน้ำและพื้นที่สีเขียวในอัตราที่เหมาะสม การตัดไม้สร้างเขื่อนในประเทศไทยสาธารณประชาธิปไตยประชาชนลาว ไม่ส่งผลต่ออุณหภูมิของประเทศไทย การเติบโตของสัตว์น้ำขึ้นอยู่กับความสมดุลของน้ำ และการสร้างเขื่อนมีประโยชน์มากกว่าการสูญเสียป่าไม้

1.2 ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ผู้บริหารมีความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมกับทรัพยากรธรรมชาติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้บริหารมีความเข้าใจ ป่าไม้ แหล่งน้ำธรรมชาติมีผลโดยตรงต่อภาวะอากาศรอบตัวเราอยู่ในระดับมากที่สุด การใช้น้ำมัน ถ่านหิน ก๊าซธรรมชาติไม่ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ไม่มีวันหมดตราบเท่าที่โลกยังได้รับพลังงานแสงจากดวงอาทิตย์อยู่ในระดับมาก และความหลากหลายของป่าไม้ธรรมชาติเมื่อใช้หมดไปสามารถปลูกต้นไม้ทดแทนได้ อยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ผู้บริหารมีความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทยในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้บริหารมีความเข้าใจในเรื่องโรงงานอุตสาหกรรมเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษในแหล่งน้ำ พื้นที่ป่าธรรมชาติของไทยยังเพียงพอต่อการทำอุตสาหกรรมป่าไม้ แหล่งต้นน้ำลำธารของประเทศไทยยังมีปริมาณมากพอ การกำจัดขยะของประเทศไทย เป็นสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่ยังไม่รุนแรงอยู่ในระดับมาก ส่วนเรื่องพื้นที่ชนบทไม่ประสบปัญหาในมลพิษอากาศในระดับปานกลาง

1.4 ด้านสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของจังหวัดอุทัยธานี ผู้บริหารมีความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของจังหวัดอุทัยธานีอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้บริหารมีความเข้าใจในเรื่องการสร้างถนนเข้าผืนป่าห้วยขาแข้งเพื่อสะดวกในการท่องเที่ยวเป็นเรื่องน่าส่งเสริม น้ำทิ้งจากบ้านเรือนในชุมชนทำให้ระบบนิเวศของแม่น้ำสะแกกรังเปลี่ยนไป การลักลอบตัดไม้เป็นสาเหตุให้ลำธารห้วยขาแข้งมีปริมาณน้อยลง สถานการณ์ไฟไหม้ป่าห้วยขาแข้งเป็นผลให้บรรยากาศมีอุณหภูมิสูงขึ้นอยู่ในระดับมาก ผลจากการไฟไหม้ป่าห้วยขาแข้งไม่ก่อความเสียหายต่อพืชสัตว์ป่า การปฏิรูปที่ดินโดยการแจกเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 เป็นสาเหตุสำคัญในการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนอยู่ในระดับปานกลางส่วนเรื่องปัจจุบันปัญหาการลักลอบล่าสัตว์ตัดต้นไม้ในจังหวัดอุทัยธานีหมดไปแล้วอยู่ในระดับน้อย

1.5 ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารมีความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยแต่ละข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้บริหารมีความเข้าใจในเรื่องประชาชนสามารถใช้น้ำและไฟฟ้าได้

ตามใจชอบเพราะเป็นทรัพยากรที่ไม่มีวันหมด เราสามารถใช้ไฟฟ้าและน้ำประปาได้ตลอดไป ตราบเท่าที่ยังจ่ายค่าบริการให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบ การนำสัตว์ป่ามาเลี้ยงที่บ้านจัดเป็น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ยาบราบศัตว์พิษเมื่อสิ้นฤดูเก็บเกี่ยวจะเสื่อมสลายไม่ตกค้าง ในดิน อยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับเรื่องการกำจัดวัชพืชในกิจกรรมการเกษตรโดยการเผา เป็นวิธีการที่ต้อง การขจัดการเป็นแนวทางหนึ่งของการรักษาสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ยกเว้นเรื่องการปลูกป่าดีกว่าการปล่อยให้ป่าฟื้นฟูเองตามธรรมชาติ อยู่ในระดับน้อย

2. ครมมีความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ครมมีความเข้าใจในระดับมากตามลำดับดังนี้ ระบบนิเวศ สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของจังหวัดอุทัยธานี การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ส่วนด้านทรัพยากรธรรมชาติอยู่ในระดับ ปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้านสรุปผลได้ดังนี้

2.1 ด้านระบบนิเวศ ครมมีความเข้าใจเกี่ยวกับระบบนิเวศอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ครมมีความเข้าใจใน เรื่องพื้นที่ป่าไม้ลดลงมีส่วนทำให้ปริมาณน้ำฝนลดลงในระดับมากที่สุด ส่วนเรื่องอุณหภูมิของ โลกร้อนขึ้นเพราะพื้นที่ป่ามีจำนวนน้อยลง ไฟไหม้ป่าเป็นผลให้อุณหภูมิในบรรยากาศสูงขึ้น การเจริญเติบโตของสัตว์น้ำทุกชนิดในแหล่งน้ำธรรมชาติขึ้นอยู่กับความสมดุลของแหล่งน้ำ แต่ละ ชุมชนควรมีแหล่งน้ำผิวดิน และพื้นที่สีเขียวในอัตราที่เหมาะสม การตัดไม้เพื่อสร้างเขื่อนในประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิของประเทศไทย อยู่ในระดับมาก และการสร้างเขื่อน มีประโยชน์คุ้มค่ามากกว่าสูญเสียป่าไม้อยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ครมมีความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ครมมีความเข้าใจในเรื่องป่าไม้ แหล่งน้ำธรรมชาติมีผลโดยตรงต่อภาวะอากาศรอบตัวเรา อยู่ในระดับมากที่สุด การใช้น้ำมัน ถ่านหิน แก๊สธรรมชาติไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อยู่ใน ระดับมาก และน้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ไม่มีวันหมดตราบเท่าที่โลกยังได้รับพลังงานจาก ดวงอาทิตย์ ความหลากหลายของป่าไม้ธรรมชาติเมื่อใช้หมดไปยังสามารถปลูกต้นไม้ทดแทนได้อยู่ ในระดับปานกลาง

2.3 ด้านสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ครูมีความเข้าใจในเรื่องโรงงานอุตสาหกรรมเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษในแหล่งน้ำ พื้นที่ป่าธรรมชาติของไทยยังเพียงพอต่อการทำอุตสาหกรรมป่าไม้ ขยะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะในเมืองใหญ่ ๆ เท่านั้น การกำจัดขยะของประเทศไทยเป็นสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่ยังไม่รุนแรง และแหล่งต้นน้ำลำธารของประเทศไทยยังมีปริมาณมากพอ อยู่ในระดับมาก มีเพียงพื้นที่ชนบทไม่ประสบปัญหามลพิษในอากาศ อยู่ในระดับปานกลาง

2.4 ด้านสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของจังหวัดอุทัยธานี ครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของจังหวัดอุทัยธานีอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ครูมีความเข้าใจในเรื่อง ผลจากไฟไหม้ป่าห้วยขาแข้งไม่ก่อความเสียหายต่อพืช ปัจจุบันปัญหาการลักลอบล่าสัตว์ ตัดต้นไม้ในจังหวัดอุทัยธานีหมดไปแล้ว การลักลอบตัดไม้เป็นสาเหตุให้ลำธารห้วยขาแข้งมีปริมาณน้ำน้อยลง น้ำที่จากบ้านเรือนในชุมชนทำให้ระบบนิเวศของแม่น้ำสะแกกรังเปลี่ยนไป สถานการณ์ไฟไหม้ป่าห้วยขาแข้งเป็นผลให้บรรยากาศมีอุณหภูมิสูงขึ้น การสร้างถนนเข้าผืนป่าห้วยขาแข้งเพื่อสะดวกในการท่องเที่ยวเป็นเรื่องน่าส่งเสริม และการปฏิบัติที่ดินโดยการแจกเอกสารสิทธิ์ ส.ป.ก. 4 - 01 เป็นสาเหตุสำคัญในการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนอยู่ในระดับมาก

2.5 ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ครูมีความเข้าใจด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยแต่ละข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ครูมีความเข้าใจมากที่สุดในเรื่องประชาชนสามารถใช้น้ำและไฟฟ้าได้ตามใจชอบเพราะเป็นทรัพยากรที่ไม่มีวันหมด ส่วนเรื่องการนำสัตว์ป่ามาเลี้ยงที่บ้านจัดว่าเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เราสามารถใช้ไฟฟ้า และน้ำประปา ได้ตลอดไป トラบเท่าที่ยังจ่ายค่าบริการให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบ การกำจัดวัชพืชในกิจกรรมการเกษตรโดยการเผาเป็นวิธีการที่ถูกต้อง ยาบราบศัตรูพืช เมื่อสิ้นฤดูเก็บเกี่ยวจะเสื่อมสลายไม่ตกค้างในดิน และการขีจกรยานเป็นแนวทางหนึ่งของการรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นเรื่องการปลูกป่าดีกว่าปล่อยให้ป่าฟื้นฟูเองตามธรรมชาติอยู่ในระดับน้อย

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่มีต่อสิ่งแวดล้อม พบว่าผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นถึงสิ่งแวดล้อม โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหาร และครู มีความคิดเห็นแตกต่างกันในด้านสิ่งแวดล้อมกับทรัพยากรธรรมชาติ สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นมีความเข้าใจแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

1. ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี มีความคิดเห็นต่อสิ่งแวดล้อมโดยรวมทุกด้านในระดับมากย่อมแสดงว่ามีความเข้าใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมทั้ง 5 ด้าน เป็นอย่างดี คือระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทย สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของจังหวัดอุทัยธานี และการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ผลปรากฏออกมาเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ในระยะสามสี่ปีที่ผ่านมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา เรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นหลักใหญ่ เน้นให้ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ การพัฒนาป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นจนทำให้ทั้งภาครัฐและเอกชนทั้งหลายสนใจปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นโดยทั่วไป (สุพรรณี มีเทศน์. 2538 : 3 - 4) ในทำนองเดียวกัน สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ (2538 : 130) รายงานไว้ว่า กระแสการตื่นตัวเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางทั้งในภาครัฐ องค์กรเอกชน และประชาชนทั่วไป นอกจากนี้สื่อมวลชนได้เข้ามามีบทบาทในการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ด้านสิ่งแวดล้อมที่จะสื่อให้คนในสังคมมีความรู้ ความเข้าใจในปัญหาที่เกิดขึ้น จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้าใจในสิ่งแวดล้อมในระดับมาก

2. ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี มีความคิดเห็นต่อสิ่งแวดล้อมโดยรวมในระดับมากแสดงว่ามีความเข้าใจในเรื่องสิ่งแวดล้อม ด้านระบบนิเวศ สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทย สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของจังหวัดอุทัยธานีและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี ผลปรากฏออกมาเช่นนี้เป็นเพราะว่า กระแสการตื่นตัวเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง เวทีการพูดคุย การประชุมสัมมนา นิทรรศการ การอภิปราย ขององค์กรเอกชน และภาครัฐ ได้มีการนำปัญหา

สิ่งแวดล้อมเสนอสู่ประชาชนอย่างต่อเนื่องทั้งในเมืองและชนบท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการให้ความรู้ความเข้าใจเพื่อจะช่วยกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น ทั้งขยะ การปลูกต้นไม้ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้สื่อมวลชนหลายสาขายังมีบทบาทในการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ด้านสิ่งแวดล้อมให้คนในสังคม มีความรู้ความเข้าใจในปัญหาที่เกิดขึ้น (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. 2538 : 130) ประกอบกับครูเป็นบุคลากรที่มีความสามารถ ได้รับการศึกษาสูงจึงมีความตระหนักถึงคุณค่า ความสำคัญ ความจำเป็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความคิดที่จะรักษาสภาพแวดล้อม ตลอดจนร่วมมือกันหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม (รายริน มิ่งขวัญ. 2536 : 111) จึงทำให้ครูซึ่งเป็นผู้นำรู้โดยวิชาชีพ มีความเข้าใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก

3. จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม พบว่าผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นโดยรวมไม่แตกต่าง แสดงว่า ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมโดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทั้งผู้บริหารและครูต่างได้รับอิทธิพลความรู้จากการเผยแพร่ ข่าวสาร ข้อมูล จากสื่อมวลชน และจากการจัดประชุม การอภิปรายขององค์กรพัฒนาเอกชน ที่มีการนำปัญหาสิ่งแวดล้อมสู่สังคมอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ สมชาย อัมพันทอง (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียน ในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย พบว่า การได้รับข้อมูล ข่าวสาร ทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน มีความรู้ไม่ต่างกัน ในทำนองเดียวกัน รวยริน มิ่งขวัญ (2536 : 116) ซึ่งได้ทำการวิจัย เรื่องความรู้และทัศนคติของครูอาสาสมัคร การศึกษานอกโรงเรียนที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตการศึกษา 9 พบว่า ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนศึกษาและสื่อบุคคล มีความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าสื่อมวลชนโดยเฉพาะสื่อมวลชนประเภทวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์และสิ่งพิมพ์ ซึ่งในปัจจุบันสื่อมวลชนเหล่านี้ได้วิวัฒนาการก้าวหน้าเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูงมาก สามารถนำเสนอข่าวสาร เหตุการณ์ และความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมให้มนุษย์ที่อาศัยอยู่ทั่วทุกมุมโลกได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้สื่อมวลชนยังมีอิทธิพลต่อการเสนอข่าว เสนอความนึกคิด เสนอความคิดเห็น การให้บริการ การศึกษา ให้ความบันเทิง และโฆษณาประชาสัมพันธ์แก่มนุษย์ในสังคม และมีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอัตราที่สูงมาก (สมบูรณ์ สงวนญาติ. 2534 : 195)

ส่วนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทยที่ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ผลปรากฏออกมาเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในด้านทรัพยากรธรรมชาติ ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจด้านทรัพยากรธรรมชาติในเรื่องที่เห็นว่าน่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ไม่มีวันหมดตราบเท่าที่โลกยังได้รับพลังงานจากดวงอาทิตย์แตกต่างกัน ทั้งนี้เพื่อพิจารณาจากตาราง 4 พบว่า ผู้บริหารมีความเข้าใจในระดับมาก ส่วนครุมีความเข้าใจในระดับปานกลาง ส่วนด้านสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลางในเรื่องพื้นที่ชนบทไม่ประสบปัญหามลพิษในอากาศ และเมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ย พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของผู้บริหารอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก (3.018) (ตาราง 5) ส่วนค่าคะแนนเฉลี่ยของครูอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย (2.915) (ตาราง 11) สำหรับในด้านสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของจังหวัดอุทัยธานีเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ในเรื่องปัจจุบันปัญหาการลักลอบล่าสัตว์ ตัดต้นไม้ในจังหวัดอุทัยธานีหมดไปแล้ว ผู้บริหารมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย แสดงว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจว่าปัญหาการลักลอบล่าสัตว์ตัดต้นไม้ในจังหวัดอุทัยธานีหมดไปแล้วจริง ๆ ขณะที่ครูส่วนใหญ่เข้าใจว่าปัญหาการลักลอบล่าสัตว์ ตัดต้นไม้ในจังหวัดอุทัยธานียังมีอยู่ ข้อค้นพบอีกเรื่องหนึ่งก็คือ เรื่องการปฏิรูปที่ดินโดยการแจกเอกสารสิทธิ ส.ป.ก 4-01 เป็นสาเหตุสำคัญในการบุกรุกป่าสงวน พบว่า ผู้บริหารมีความเข้าใจในระดับปานกลาง แสดงว่า ผู้บริหารบางส่วนยังไม่แน่ใจว่า การแจกเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 เป็นสาเหตุสำคัญในการบุกรุกป่าสงวนจริงหรือไม่ขณะที่ครูมีความเห็นว่าการแจกเอกสารสิทธิ ส.ป.ก 4-01 เป็นสาเหตุสำคัญในการบุกรุกป่าสงวน ซึ่งเป็นประเด็นน่าจะนำไปศึกษาค้นคว้าต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ควรจัดอบรมให้ความรู้ผู้บริหารและครู เนื้อหาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติอย่างถูกต้อง
2. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ควรจัดทำเอกสารสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อเผยแพร่ความรู้ ข่าวสาร ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ

3. ผู้บริหารและครูควรติดตามข่าวสาร ข้อมูล ศึกษาหาความรู้ เกี่ยวกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทยใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพื่อให้เกิดความเข้าใจใหม่ว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมบางประเภท เช่น มลพิษในอากาศ มิได้เกิดขึ้นแต่เฉพาะในเขตเมืองเท่านั้น

4. ผู้บริหารและครูควรติดตามข่าวสารข้อมูลที่เป็นปัจจุบันเกี่ยวกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของจังหวัดอุทัยธานีอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของจังหวัดอุทัยธานีที่เป็นจริงและถูกต้อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรได้ศึกษาความรู้ ความเข้าใจ ของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทุกด้านด้วยเครื่องมือทดสอบความรู้โดยตรง เพื่อจะนำไปใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้การสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา

2. ควรได้ศึกษาทัศนคติ ของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกศักดิ์ แก้วเทพ. วิธีวิทยาการศึกษาสังคมไทย วิธีใหม่แห่งการพัฒนา. กรุงเทพฯ :
เอ็ดลิ้น เพรสโปรดักชั่น, 2535.
- เกษม จันทร่แก้ว และประพันธ์ โกยสมบูรณ์. หลักการสิ่งแวดล้อมศึกษา. กรุงเทพฯ :
ม.ป.ท., 2525.
- เกษม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. "สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย," รายงานการ
สัมมนา เรื่องสภาพปัญหาและทิศทางของสิ่งแวดล้อมศึกษาในประเทศไทย.
หน้า 4. 2532. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาระดับก่อน
ประถมศึกษาและประถมศึกษา ฉบับที่ 6 (2530 - 2534). กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์อักษรไทย, 2529.
- จิราภรณ์ จันทร่สุพัฒน์. พัฒนาการของสิ่งแวดล้อมศึกษาในหลักสูตรประถมศึกษาและ
มัธยมศึกษา ระหว่างพุทธศักราช 2441 - 2524. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2529. อัดสำเนา.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สถาบันวิจัยสังคม. รายงานการสำรวจการสำนึกต่อภาวะ
ทางสังคมในเขตเมือง. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2536. อัดสำเนา.
- "ข่าวและปัญหาสิ่งแวดล้อม 2539 ปีแห่งการรุกร้า," หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ.
2539. หน้า 21.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.
- เชียงใหม่, มหาวิทยาลัย. การประชุมวิชาการทั่วประเทศ ประจำปี 2536 เรื่อง
"มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม" (Man and Environment). 14 - 15 มกราคม
2536.
- "ทัพ 3 เตรียมลุยห้วยขาแข้ง," หนังสือพิมพ์มติชน. 2537. หน้า 13.
- ธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัย. เอกสารประกอบการสัมมนาสิ่งแวดล้อม. 38 : 1 - 3 ;
ธันวาคม 2538.

- นิวัติ เรืองพานิช. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2537.
- ปราณี รอดโพธิ์ทอง. สิ่งแวดล้อมศึกษาระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2535.
- แผนพัฒนาพื้นที่แนวเขตกันชนห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานี ระยะ 5 ปี (2537 - 2541). 2537.
- พาณิชย์จังหวัดอุทัยธานี, สำนักงาน .ข้อมูลการตลาด จังหวัดอุทัยธานี ประจำปี 2538.
อุทัยธานี : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอุทัยธานี, 2537.
- ภิญโญ สาธร. หลักการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2526.
- ระพี สาคริก. "มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม," เอกสารประกอบการประชุมวิชาการทั่วประเทศ ประจำปี 2536. หน้า 9, 12, 19. 2536.
- รยริน มิ่งขวัญ. ความรู้และทัศนคติของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่ตำบลบึงหา จังหวัดอุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- ลัดดาวัลย์ กัณหาสุวรรณ. การพัฒนาการสอนสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : ศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษา วิทยาลัยครูพระนคร, 2528.
- วรรณิกา ศุภรีย์พงษ์. การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมสิ่งแวดล้อมศึกษาสำหรับครูมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2527. อัดสำเนา.
- วิชัย เทียนน้อย. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ. กรุงเทพฯ : อักษรวัฒนา, 2533.
- วิชัย วีระวัฒนานนท์. มนุษย์ สิ่งแวดล้อม และการพัฒนา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2535.
- _____. สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่องสยาม, 2537.
- วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, กระทรวง กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2535.
- วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, กระทรวง สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 - 2536. กรุงเทพฯ : 2538.

- ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ. รายงานวิเคราะห์เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมกับนโยบาย
ทางการศึกษาของไทย. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., ม.ป.ป. อัดสำเนา.
- "สิ่งแวดล้อมศึกษา ปัญหาที่ทุกคนต้องร่วมกันแก้ไข," หนังสือพิมพ์ไทยธุรกิจโฟเนนซ์.
 2537. หน้า 7.
- ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, กรม. "สิ่งแวดล้อม'37," เอกสารประกอบการสัมมนา
การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยครั้งที่ 5.
 12 - 13 พฤศจิกายน 2527.
- สมชาย อาพันธ์ทอง. ความรู้ เจตคติและพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขต
กรุงเทพมหานครที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
 นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2532. ถ่ายเอกสาร.
- สมบูรณ์ สงวนญาติ. เทคโนโลยีทางการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
 กรมการศาสนา, เอกสารวิชาการ ฉบับที่ 41 หน่วยงานพิเศษ
 กรมการฝึกหัดครู, 2534.
- สมพร ธรรมมาพิทักษ์กุล. "สิ่งแวดล้อมศึกษาตามวิถีแห่งเต๋า," ครูปริทัศน์. 10 : 14 -
 25 ; มกราคม 2528.
- สุพจน์ เพชรกรรพม. ความรู้และทัศนคติของบัณฑิตอาเภอที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในชนบท.
 วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2532. ถ่ายเอกสาร.
- สุพรรณ มีเทศน์. "การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมตามแนวพระราชดำริ," ประชาศึกษา.
 ม.ป.ท., 2537.
- สุพล สุดารา. สรุปข้อเสนอแนะ สิ่งแวดล้อม '34. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2534.
- อนามัยสิ่งแวดล้อม, กอง. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. สรุปสถานการณ์คุณภาพ
แหล่งน้ำในประเทศไทย ปี 2534. หน้า 51. กันยายน 2535.
- อรรณพ ศิริรัตน์พิริยะ และคนอื่น ๆ. สภาวะแวดล้อมและการวิจัยวิทยาศาสตร์สภาวะ
แวดล้อม พ.ศ. 2536. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. อนาคตการศึกษาไทย ในบริบททางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม.
 ม.ป.ท., 2537.

อู่แก้ว ประกอบไวทยกิจ บีเวอร์. นิเวศวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2531.

_____. มนุษย์ - ระบบนิเวศ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2531.

Beranis, Theodore Andrew. "A Study of the Effect of A 45 - 15 Continuous School Year Experience On Student Vocation Activities and Attitudes," Dissertation Abstracts. 35 : 1892-A ; October, 1974.

Griffeth, Charles J. and Associates, Ep - the New Conservation. Arlington : Lzaok Walton Leager of America, 1971.

Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan "Determining Sample Size for Pesearch Activities," In Ealucatiional and Pstcholoical Measuremeat. 30(3) : 607 - 610 : 1970.

Savage, Victor R. and Sharon Lau. Green Issues : Official Policies and Student Awareness. Singapore, Singapore National Printers, 1993.

UNESCO. Source book in Environmental Education for Secondary School Teachers. 251 : 1990.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี
ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม

คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม
 2. ผู้ตอบแบบสอบถามคือ ผู้บริหารโรงเรียน กับครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6
 3. แบบสอบถามชุดนี้ทั้งหมด 2 ตอน
 - ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่มีต่อสิ่งแวดล้อม
ด้านระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมกับทรัพยากรธรรมชาติสถานการณ์สิ่งแวดล้อม
ของจังหวัดอุทัยธานี และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน
ตำแหน่งของผู้สอบถาม
- () ผู้บริหารโรงเรียน
- () ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์
ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6
- คำชี้แจง แบบสอบถามตอนนี้มีคำถามที่จะศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและ
ครูผู้สอนที่มีต่อสิ่งแวดล้อม 5 ข้อ คือ
1. ระบบนิเวศ
 2. ทรัพยากรธรรมชาติ
 3. สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทย
 4. สถานการณ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดอุทัยธานี
 5. การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

โปรดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อ และทำเครื่องหมายลงในช่องที่ท่านเห็นว่าเป็นจริง
ตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่มีต่อสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด 5	เห็นด้วย มาก 4	เห็นด้วย ปานกลาง 3	เห็นด้วย น้อย 2	เห็นด้วย น้อยที่สุด 1
	สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของ จังหวัดอุทัยธานี ปัจจุบัน ไม่มีการลักลอบตัดไม้ ล่าสัตว์ ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ห้วยขาแข้ง					

หมายเหตุ ท่านเห็นด้วยกับข้อความที่ว่า ปัจจุบันไม่มีการลักลอบตัดไม้ ล่าสัตว์ ในเขตรักษา
พันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งอีกแล้วในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่มีต่อสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
	<u>ด้านระบบนิเวศ</u>					
1	พื้นที่ป่าไม้ลดลงมีส่วนทำให้ ปริมาณฝนลดลง					
2	ไฟไหม้ป่า เป็นผลให้อุณหภูมิ ในบรรยากาศสูงขึ้น					
3	อุณหภูมิของโลกร้อนขึ้น เพราะพื้นที่ป่ามีจำนวนน้อย					
4	ยาปราบศัตรูพืชทำให้ดิน สูญเสียความสมบูรณ์					
5	การเจริญเติบโตของสัตว์น้ำ ทุกชนิดในแหล่งน้ำธรรมชาติขึ้น อยู่กับความสมดุลของแหล่งน้ำ					
6	แต่ละชุมชนควรมีแหล่งน้ำ ผิวดิน และพื้นที่เขียวใน อัตราที่เหมาะสม					
7	การตัดไม้เพื่อสร้างเขื่อนใน ประเทศสาธารณรัฐประชาชน ลาว ไม่ส่งผลกระทบต่อ เปลี่ยนแปลง					

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่มีต่อสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
8	การสร้างเขื่อน มีประโยชน์ คุ้มค่ามากกว่าการสูญเสียป่าไม้ <u>ทรัพยากรธรรมชาติ</u>					
1	น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติ ที่ใช้ไม่มีวันหมด ทรายเท่าที่ โลกยังได้รับพลังงานจาก แสงจากดวงอาทิตย์					
2	ความหลากหลายของป่าไม้ ธรรมชาติ เมื่อใช้หมดไป สามารถปลูกต้นไม้ทดแทนได้					
3	การใช้น้ำมัน ถ่านหิน ก๊าซธรรมชาติไม่ส่งผล กระทบต่อสิ่งแวดล้อม					
4	ป่าไม้ แหล่งน้ำธรรมชาติ มีผลโดยตรงต่อภาวะอากาศ รอบตัวเรา					

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่มีต่อสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1	<u>ด้านสถานการณ์สิ่งแวดล้อม</u> <u>ของประเทศไทย</u> พื้นที่ป่าธรรมชาติของไทยยัง เพียงพอต่อการทำอุตสาหกรรม ป่าไม้					
2	ขยะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะ ในเมืองใหญ่ ๆ เท่านั้น					
3	แหล่งต้นน้ำลำธารของ ประเทศไทยยังมีปริมาณพอ					
4	การจัดขยะของไทยเป็น สถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่ยัง ไม่รุนแรง					
5	พื้นที่ชนบทไม่ประสบปัญหา มลพิษในอากาศ					
6	โรงงานอุตสาหกรรมเป็น แหล่งกำเนิดมลพิษใน แหล่งน้ำ					

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่มีต่อสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
	<u>ด้านสถานการณ์สิ่งแวดล้อม</u> <u>ของประเทศไทย</u>					
1	พื้นที่ป่าธรรมชาติของไทยยัง เพียงพอต่อการทำอุตสาหกรรม ป่าไม้					
2	ขยะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะ ในเมืองใหญ่ ๆ เท่านั้น					
3	แหล่งต้นน้ำลำธารของ ประเทศไทยยังมีปริมาณพอ					
4	การจัดการขยะของไทยเป็น สถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่ยัง ไม่รุนแรง					
5	พื้นที่ชนบทไม่ประสบปัญหา มลพิษในอากาศ					
6	โรงงานอุตสาหกรรมเป็น แหล่งกำเนิดมลพิษใน แหล่งน้ำ					

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่มีต่อสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1	ด้านสถานการณ์สิ่งแวดล้อม ของประเทศไทย พื้นที่ป่าธรรมชาติของไทยยัง เพียงพอต่อการทำอุตสาหกรรม ป่าไม้					
2	ขยะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะ ในเมืองใหญ่ ๆ เท่านั้น					
3	แหล่งต้นน้ำลำธารของ ประเทศไทยยังมีปริมาณพอ					
4	การกำจัดขยะของไทยเป็น สถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่ยัง ไม่รุนแรง					
5	พื้นที่ชนบทไม่ประสบปัญหา มลพิษในอากาศ					
6	โรงงานอุตสาหกรรมเป็น แหล่งกำเนิดมลพิษใน แหล่งน้ำ					

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่มีต่อสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
	<u>ด้านสถานการณ์สิ่งแวดล้อม</u> <u>ของจังหวัดอุทัยธานี</u>					
1	สถานการณ์ไฟไหม้ป่า ห้วยขาแข้งเป็นผลให้ บรรยากาศมีอุณหภูมิสูงขึ้น					
2	การลักลอบตัดไม้เป็นสาเหตุ ให้ลำธารห้วยขาแข้ง มีปริมาณน้ำน้อยลง					
3	ผลจากไฟไหม้ป่าห้วยขาแข้ง ไม่ก่อความเสียหายต่อพืช และสัตว์ป่า					
4	การสร้างถนนเข้าผืนป่า ห้วยขาแข้งเพื่อสะดวกใน การท่องเที่ยวเป็นเรื่องที่น่า ส่งเสริม					
5	ปัจจุบันการลักลอบล่าสัตว์ ตัดต้นไม้ในจังหวัดอุทัยธานี หมดไปแล้ว					

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่มีต่อสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด 5	เห็นด้วย มาก 4	เห็นด้วย ปานกลาง 3	เห็นด้วย น้อย 2	เห็นด้วย น้อยที่สุด 1
6	การปรับปรุงที่ดินโดยการแจก เอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 เป็นสาเหตุสำคัญ					
7	น้ำทิ้งจากบ้านเรือนในชุมชน ทำให้ระบบนิเวศของแม่น้ำ สะแกกรังเปลี่ยนไป					
	<u>ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร</u> <u>ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</u>					
1	การนำสัตว์ป่ามาเลี้ยงที่บ้าน จัดว่าเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ					
2	การขี่จักรยาน เป็นแนว แนวทางหนึ่งของการรักษา สิ่งแวดล้อม					
3	การปลูกฝังดีกว่าปล่อยให้ ป่าฟื้นฟูเองตามธรรมชาติ					
4	การกำจัดวัชพืชในกิจกรรม การเกษตรโดยการเผา เป็นวิธีการที่ถูกต้อง					

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่มีต่อสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
5	ยาปราบศัตรูพืช เมื่อสิ้นสุด ฤดูเก็บเกี่ยวจะเสื่อมสลาย ไม่ตกค้างในดิน					
6	เราสามารถใช้เวลาและ น้ำประปาได้ตลอดไปทราบ เท่าที่ยังจ่ายค่าบริการให้กับ หน่วยงานที่รับผิดชอบ					
7	ประชาชนสามารถใช้และ ไฟฟ้าได้ตามใจชอบเพราะ เป็นทรัพยากรที่ไม่มีวันหมด					

(สำเนา)

ที่ ทม 1007/1778

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

23 มีนาคม 2538

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน หัวหน้าภาควิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายนาพล คารมปราชญ์ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานีที่มีต่อสิ่งแวดล้อม"

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.ทวีบุรณ์ หอมเย็น ประธาน

อ.สุพิพรรณ พัฒนพาณิชย์ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญ ดร.ประแสง มงคลศิริ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ
แบบสอบถาม

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ศิริภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร.2584119

(สำเนา)

ที่ ทม 1007/1778

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

23 มีนาคม 2538

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายนาพล คารมปราชญ์ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานีที่มีต่อสิ่งแวดล้อม"

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความควบคุมดูแลของ

รศ.ทวีบูรณ์ หอมเย็น ประธาน

อ.สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญ นายศิลป์ชัย เทศนา เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
แบบสอบถาม

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่บัณฑิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร.2584119

(สำเนา)

ที่ ทม 1007/1778

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

23 มีนาคม 2538

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายนำพล คารมปราชญ์ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานีที่มีต่อสิ่งแวดล้อม"

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความควบคุมดูแลของ

รศ.ทวีบูรณ์ หอมเย็น ประธาน

อ.สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญ นายเกษม สุตตสันต์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ
แบบสอบถาม

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ศิริภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

(สำเนา)

ที่ ทม 1007/3897

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

25 สิงหาคม 2538

เรื่อง ขออนุมัติโครงการ

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายนาพล คารมปราชญ์ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความช่วยเหลือในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานีที่มีต่อสิ่งแวดล้อม"

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.ทวีปธรรม หอมเย็น ประธาน

อ.สุพิศพรหม พัฒนพานิชย์ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตได้ขอความช่วยเหลือ คือ ขอหนังสือราชการเพื่ออำนวยความสะดวกในการขอ
ความร่วมมือจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี โดยให้ผู้บริหาร
โรงเรียน และครู ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือน สิงหาคม - กันยายน 2538 เพื่อเป็น
ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
ในความช่วยเหลืออันเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่บัณฑิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร.2584119

(สำเนา)

ที่ ศธ 1477/5975

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี
อำเภอเมืองอุทัยธานี 61000

15 พฤศจิกายน 2538

เรื่อง ขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ทุกอำเภอ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ชุด

ด้วย นายนาพล คารมปราชญ์ ศึกษาพิเศษ 6 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งขณะนี้กำลังศึกษาต่อในระดับปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และกำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานีที่มีต่อสิ่งแวดล้อม"

พร้อมหนังสือนี้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี จึงขอความร่วมมือจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ส่งแบบสอบถามให้ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กรอกแบบสอบถามดังกล่าว และขอให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอส่งคืนสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภายในวันที่ 27 พฤศจิกายน 2538

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสายัณห์ แก้วกลักรม)

ผู้อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน รักษาการแทน)

ผู้อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี

หน่วยศึกษาพิเศษ

โทร. 511010

ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดอุทัยธานี ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม

บทคัดย่อ
ของ
นางพล คารมปราชญ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา
มีนาคม 2539

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม 5 ด้าน คือ ระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทย สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของจังหวัดอุทัยธานี การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม

การดำเนินการวิจัย ใช้แบบสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี จำนวน 626 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 205 คน ครู 421 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทั้ง 5 ด้าน ลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณ (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด มีค่าความเชื่อมั่น 0.916 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีหาค่าความถี่ และร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารต่อสิ่งแวดล้อมโดยรวมทั้ง 5 ด้าน ปรากฏอยู่ในระดับมาก
2. ความคิดเห็นของครูต่อสิ่งแวดล้อมโดยรวมทั้ง 5 ด้าน ปรากฏอยู่ในระดับมาก
3. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อสิ่งแวดล้อมโดยรวมทั้ง 5 ด้าน ต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

OPINIONS OF SCHOOL ADMINISTRATORS AND TEACHERS
CONCERNING ENVIROMENT UNDER UTHAI-THANI
PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION OFFICE

AN ABSTRACT
BY
NUMBHON CAROMPRACH

Presented in partial fulfillment of the requiements for the Master
of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University
March 1996

The purposes of this research were:

1. to study the opinion of school administrators and teachers under Uthai-thani provincial Primary Education office toward 5 aspects of environment concerning the ecosystem, natural resources, Enviromental situation in Thailand the environmental situation of Uthai-thani province and the natural resources and environmental preservation.

2. to compare the opinion of school administrators and teachers toward 5 aspects of environment.

The sample composed of 626 of school administrators and teachers. The instruemnt was 38 items of rating scale questionnair used for collecting data Percentage, Means, S.D. and t-test were statistical device used for data analysis and hypothesis testing.

The results of this reserch were concluded that:

1. the opinion of the school administrators toward all of 5 aspects of environment was high level.

2. the poinion of the teachers toward all of 5 aspects of environment was high level.

3. the poinion of school administrators and teachers toward natural resources and Environmental situation in Thailand was statistical different at .05

4. the opinion of school administrators and teachers toward all aspects of environment was statistical indifferent.